Kommunernes sprogvurderingspraksis efter ny lov og børnenes resultater

Kommunernes sprogvurderingspraksis efter ny lov og børnenes resultater

Kommunernes sprogvurderingspraksis efter ny lov og børnenes resultater

© Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:
EVA sætter komma efter Dansk Sprognævns anbefalinger, dvs. at der som hovedregel ikke sættes komma foran ledsætninger.

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-628-4

Indhold

Baggrunden for rapporten 5

Kort om metoden 6

Opmærksomhedspunkter 7

Overordnede resultater 9

1 De treårige børns resultater 12

2 Kommunernes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser 23

Metodebeskrivelse 38

Baggrunden for rapporten

Den 11. juni 2010 blev dagtilbudsloven ændret som led i regeringens afbureaukratiseringsprogram, hvilket bl.a. omfattede reglerne om sprogvurderinger til børn i treårsalderen (dagtilbudslovens § 11). Hvor kommunerne tidligere skulle tilbyde en sprogvurdering til alle børn i treårsalderen, foreskriver den nye dagtilbudslov at kommunerne skal gennemføre en sprogvurdering hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold der giver en formodning om at barnet kan have behov for en opfølgende sprogindsats. Desuden er det nu obligatorisk at gennemføre en sprogvurdering af alle børn i treårsalderen som ikke er optaget i et dagtilbud, ligesom loven giver særlige anvisninger i forhold til opfølgende sprogindsatser for tosprogede børn. Med den nye lov er det fortsat et krav at de opfølgende sprogindsatser for de relevante treårige børn bliver varetaget af personer der har særlige kvalifikationer til opgaven. Endelig har lovændringen medført at forældre nu har pligt til at lade deres barn deltage i en sprogvurdering og i en evt. opfølgende sprogindsats hvis der viser sig et behov for en sådan.

De treåriges resultater

Ligesom sidste år har vi i samarbejde med Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet gennemført en registerundersøgelse af de treåriges resultater af sprogvurderingerne. Overordnet set har vi undersøgt data fra registreringssystemet Sprogvurdering.dk[1] for at analysere om ændringen af dagtilbudslovens § 11 har haft en effekt i forhold til antallet af gennemførte sprogvurderinger, for at vurdere om lovændringen har påvirket fordelingen af børn med behov for hhv. en generel, en fokuseret og en særlig opfølgende sprogindsats, og for at se på hvordan disse børn fordeler sig i forhold til køn.

Kommunernes implementering af lovændringen

I januar og februar 2011 gennemførte Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) en spørgeskemaundersøgelse om arbejdet med sprogvurderinger og den opfølgende sprogindsats blandt alle 98 kommuner i Danmark. Undersøgelsen er den fjerde af sin slags og ligger i forlængelse af tre lignende undersøgelser gennemført af EVA i hhv. november 2007 (*Måling af sproglig udvikling*, 2007), november 2008 (*Måling af sproglig udvikling*, 2008) og oktober og november 2009 (*Sprogvurderinger på dagtilbudsområdet og børnenes resultater*, 2010). I de tidligere undersøgelser fulgte EVA udviklingen i kommunernes arbejde med at implementere dagtilbudslovens daværende krav om sprogvurderinger, og undersøgelserne fokuserede bl.a. på kommunernes implementering af sprogvurderinger af alle treårige, valget af sprogvurderingsmateriale, arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser i kommunernes daginstitutioner, hvilke fagpersoner der gennemførte sprogvurderinger og varetog de opfølgende sprogindsatser samt kommunernes kvalitetssikringsprocedurer, registreringsprocedurer og planer for mål og rammer på området.

I spørgeskemaundersøgelsen i år har vi på baggrund af ændringen af dagtilbudslovens § 11 stillet skarpt på:

- Lovændringens betydning for kommunernes praksis på sprogområdet
- Kommunernes procedurer og retningslinjer for sprogvurderinger
- Kommunernes procedurer for opfølgende sprogindsatser
- Sprogvurderinger af børn uden for dagtilbud
- Sprogvurderinger af tosprogede børn i dagtilbud.

[1] *www.sprogvurdering.dk er et internetbaseret managementsystem til administration af sprogvurderinger foretaget med materialet Sprogvurderingsmateriale til 3-årige. Systemet er udviklet i samarbejde mellem Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet.*

Kort om metoden

Rapporten bygger samlet set på to selvstændige undersøgelser.

Den ene undersøgelse er en registerundersøgelse af de treårige børns resultater af sprogvurderingerne der er gennemført ved hjælp af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årig*e i 33 kommuner. I samarbejde med Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet har EVA undersøgt data fra registreringssystemet Sprogvurdering.dk for at analysere om ændringen af dagtilbudslovens § 11 har haft en effekt i forhold til antallet af gennemførte sprogvurderinger, for at vurdere om lovændringen har påvirket fordelingen af treårige børn på de forskellige resultat- og opfølgningskategorier, og for at se hvordan disse børn fordeler sig i forhold til køn.

Den anden undersøgelse er en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse om kommunernes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser gennemført af EVA. Undersøgelsen er gennemført blandt alle 98 kommuner i Danmark hvoraf 94 kommuner har besvaret spørgeskemaet. Det giver en svarprocent på 96, hvilket vurderes som yderst tilfredsstillende. Hvor det er relevant, sammenholder rapporten data fra spørgeskemaundersøgelsen med data fra en lignende spørgeskemaundersøgelse som EVA gennemførte i oktober og november 2009 (*Sprogvurderinger på dagtilbudsområdet og børnenes resultater*, 2010).

De data der præsenteres i rapportens tabeller, stammer fra EVA's spørgeskemaundersøgelse medmindre andet er anført. I metodebeskrivelsen (rapportens sidste del) findes mere detaljeret information om den metodiske fremgangsmåde i forbindelse med de to undersøgelser.

Opmærksomhedspunkter

De to undersøgelser der danner baggrund for denne rapport, belyser forskellige aspekter af arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser i kommunerne og de treårige børns resultater af sprogvurderingerne i lyset af ændringen af dagtilbudslovens § 11. Dette afsnit indeholder en række centrale opmærksomhedspunkter der knytter sig til den videre udvikling på området.

De treåriges resultater

Ifølge registerundersøgelsen af de treåriges resultater af sprogvurderingerne som gennemføres ved hjælp af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, har ændringen af dagtilbudslovens § 11 som det var hensigten medført et betydeligt fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger. Et interessant punkt i den forbindelse er dog at der allerede inden ændringen af dagtilbudsloven var en betydelig andel af børn i treårsalderen som ikke fik gennemført en sprogvurdering. Dette er udtryk for at kommunerne inden lovændringen ikke fulgte anvisningerne i loven til fulde.

Et andet interessant punkt er at andelen af de treårige børn der vurderes til at have behov for enten en fokuseret eller en særlig opfølgende sprogindsats, er mindre end hvad der kunne forventes ifølge fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. Det gælder både når der fokuseres på andelen af disse børn i perioden forud for ændringen af dagtilbudsloven, og når der fokuseres på andelen i perioden efter lovændringen.

Overordnet set viser registerundersøgelsen at der især i perioden efter lovændringen er større risiko for at børn med behov for enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats ikke bliver opdaget. I perioden efter lovændringen observeres der således samlet set et fald i andelen af børn der vurderes til at have behov for enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats.

Når der stilles skarpt på fordelingen af de treårige børn på de tre resultat- og opfølgningskategorier i forhold til køn, viser registerundersøgelsen at andelen af treårige piger der er vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig sprogindsats, ikke har ændret sig betydeligt efter ændringen af dagtilbudsloven. Samtidig skal det dog fremhæves at andelen af piger der vurderes til at have behov for en fokuseret eller særlig sprogindsats, både forud for og efter lovændringen, er betydeligt mindre end hvad der ifølge fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* kan forventes. Set i forhold til de treårige drenge har lovændringen haft betydelig effekt, idet andelen af drenge der vurderes til at have behov for enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats i højere grad afviger fra den forventede fordeling på de tre kategorier i perioden efter at lovændringen trådte i kraft.

Samlet set viser registerundersøgelsen at kommunerne i deres nuværende arbejde med sprogvurderinger langt fra er i stand til at identificere og gennemføre sprogvurderinger af alle de treårige børn der ifølge fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* burde have behov for det.

Kommunernes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser

Med ændringen af dagtilbudslovens § 11 har kommuner og dagtilbud stået over for en række nye udfordringer i forhold til at organisere, tilrettelægge og udføre arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser. Mange kommuner er godt i gang med at omstille sig til den nye lov, og EVA's spørgeskemaundersøgelse viser at størstedelen af kommunerne har udarbejdet og offentliggjort en plan for mål og rammer for arbejdet med sprogvurderingerne og den opføl-

gende sprogindsats, og at de fleste af disse kommuner enten har revideret deres plan siden ændringen af dagtilbudsloven eller forventer at gøre det i nærmeste fremtid.

Næsten halvdelen af kommunerne svarer i spørgeskemaundersøgelsen at de tilbyder sprogvurderinger til alle treårige i dagtilbud. I lidt over en fjerdedel af kommunerne tilbydes der ikke en sprogvurdering til samtlige et- og tosprogede treårige, mens en femtedel af kommunerne tilbyder samtlige tosprogede treårige i dagtilbud en sprogvurdering, men ikke alle etsprogede treårige. Samlet set har 57 kommuner ændret praksis for hvilke børn der enten sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering på baggrund af ændringen af dagtilbudsloven, mens 24 kommuner ikke har ændret praksis på sprogvurderingsområdet. 13 kommuner har endnu ikke fastlagt en praksis for hvem der sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering i forbindelse med ændringen af dagtilbudslovens § 11.

Et interessant opmærksomhedspunkt i forlængelse af ændringen af dagtilbudslovens § 11 er at næsten to tredjedele af kommunerne ikke har fælles procedurer eller retningslinjer for hvordan personalet i dagtilbuddene skal identificere hvilke børn der skal sprogvurderes, ligesom to tredjedele af kommunerne ikke har ændret deres strategi for opkvalificering af det pædagogiske personale i arbejdet med at varetage de opfølgende sprogindsatser i forlængelse af lovændringen.

Et andet interessant opmærksomhedspunkt er kommunernes håndtering af lovens anvisning om at alle treårige børn der ikke er optaget i et dagtilbud, skal sprogvurderes. Her viser spørgeskemaundersøgelsen at ca. en tredjedel af kommunerne sprogvurderer samtlige treårige uden for dagtilbud. For de resterende kommuner gælder at de enten udelukkende tilbyder en sprogvurdering til alle treårige børn uden for dagtilbud eller sprogvurderer alle tosprogede børn uden for dagtilbud, mens etsprogede børn kun får tilbud om at gennemføre en sprogvurdering. Disse kommuner handler dermed ikke fuldstændigt i forlængelse af lovens intentioner om at alle treårige uden for dagtilbud skal sprogvurderes.

Endelig viser spørgeskemaundersøgelsen at tosprogede børn i dagtilbud der er vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats, i fire ud af fem kommuner vil kunne modtage denne i deres eget dagtilbud, mens de i lidt over en femtedel af kommunerne vil kunne modtage en opfølgende sprogindsats både i deres eget dagtilbud og i særligt regi, fx Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), tosprogscenter, andet dagtilbud e.l. I forhold til de tosprogede børn uden for dagtilbud svarer lidt over en femtedel af kommunerne at en opfølgende sprogindsats vil kunne foregå via aktiviteter i et dagtilbud 15 timer ugentligt, mens samme andel af kommunerne svarer at sprogindsatsen vil kunne foregå i særligt regi 15 timer ugentligt, fx PPR, tosprogscenter, andet dagtilbud e.l.

Overordnede resultater

De treåriges resultater

Registerundersøgelsen viser at ændringen af dagtilbudslovens § 11 som det var hensigten har medført et markant fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger fra perioden inden lovændringen (12. juni 2009 til 20. marts 2010) til perioden efter lovændringen (12. juni 2010 til 20. marts 2011) i de kommuner der gennemfører sprogvurderinger ved hjælp af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, og som registrerer deres sprogvurderingsresultater på Sprogvurdering.dk

I de kommuner som inden lovændringen tilbød alle treårige en sprogvurdering, og som efter lovændringen følger anvisningerne i den nye lov om udelukkende at gennemføre en sprogvurdering hvis barnet formodes at have behov for en opfølgende sprogindsats, er der efter lovændringen sket et fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger på 48 %. I de kommuner der efter lovændringen stadig tilbyder alle treårige en sprogvurdering, er der sket et fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger på 25 %.

Samtidig viser registerundersøgelsen at der allerede forud for lovændringen var en betydelig andel af treårige som ikke fik gennemført en sprogvurdering. I de kommuner som efter lovændringen følger anvisningerne i den nye lov og undlader at sprogvurdere de treårige som formodes ikke at have behov for en opfølgende sprogindsats, gennemførte 47,1 % af de treårige inden lovændringen ikke en sprogvurdering, mens andelen i perioden efter lovændringen er steget til 72,5 %. I de kommuner der efter lovændringen fortsat tilbyder alle treårige en sprogvurdering, fik 36,4 % af de treårige inden lovændringen ikke gennemført en sprogvurdering, og efter lovændringen er denne andel steget til 52,3 %. Skønt det i forbindelse med registreringen af resultaterne på Sprogvurdering.dk er muligt at oplyse årsagen til hvorfor den treårige ikke har gennemført en sprogvurdering, er det bemærkelsesværdigt at der både i perioden inden ændringen af dagtilbudsloven og i særlig grad i perioden efter lovændringen er en stor andel af børn der af ukendte årsager ikke har gennemført en sprogvurdering.

Børnegrundlaget i registerundersøgelsen viser sammenlignet med børnegrundlaget i de kommuner der ikke indgår i registerundersøgelsen, en svag overrepræsentation af børn af mødre med lavere uddannelse og børn hvor enten moren eller faren modtager offentlig ydelse. På baggrund af EVA's registerundersøgelse (*Sprogvurderinger på dagtilbudsområdet og børnenes resultater*, 2010) ved vi at forældres uddannelsesniveau og om forældrene modtager offentlig ydelse, har betydning for resultatet af sprogvurderingen. I relation til registerundersøgelsens resultater betyder det at der vil være en lidt større andel af børn der har behov for en opfølgende sprogindsats, end hvad der kan forventes i de kommuner som ikke indgår i registerundersøgelsen. Såfremt undersøgelsen havde haft mulighed for at inddrage samtlige kommuner på landsplan, ville andelen af børn der blev vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats, derfor være mindre end hvad registerundersøgelsen viser.

Sprogvurderingsmateriale til 3-årige er standardiseret sådan at det på landsplan placerer 15 % af børnene i den gruppe der har behov for en opfølgende sprogindsats. Resultaterne i undersøgelsen viser på den baggrund at der er færre treårige børn som vurderes til at have behov for en opfølgende sprogindsats end forventet. Kommunerne har både før og efter lovændringen haft særligt vanskeligt ved at identificere andelen af treårige piger med behov for enten en fokuseret eller en særlig opfølgende sprogindsats. For så vidt angår de treårige drenge har kommunerne inden lovændringen været tættere på at identificere den andel der ifølge fordelingsnormen kunne forventes, mens det betydelige fald i andelen af treårige drenge der vurderes til at have behov for en

opfølgende sprogindsats, har betydet at kommunerne efter ændringen af dagtilbudsloven i højere grad afviger fra den fastsatte fordelingsnorm.

Lovændringens betydning for kommunernes praksis på sprogområdet

Spørgeskemaundersøgelsen viser at størstedelen af kommunerne (77 %) har udarbejdet og offentliggjort en plan for mål og rammer for arbejdet med sprogvurderingerne og den opfølgende sprogindsats. Næsten halvdelen af disse kommuner har revideret planen siden ændringen af dagtilbudslovens § 11, mens lidt over en tredjedel af kommunerne forventes at revidere planen i nærmeste fremtid.

For så vidt angår kommunernes praksis på sprogvurderingsområdet har næsten halvdelen af kommunerne svaret at de tilbyder en sprogvurdering til alle treårige i dagtilbud. Lidt over en fjerdedel af kommunerne tilbyder ikke en sprogvurdering til samtlige et- og tosprogede treårige, mens en femtedel af kommunerne tilbyder en sprogvurdering til samtlige tosprogede treårige i dagtilbud, men ikke til alle etsprogede treårige.

57 kommuner har i forlængelse af lovændringen ændret praksis for hvilke børn der enten sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering, på baggrund af ændringen af dagtilbudsloven, mens 24 kommuner ikke har ændret praksis på sprogvurderingsområdet. Endelig er der 13 kommuner som ikke har fastlagt praksis for hvem der sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering i forbindelse med ændringen af dagtilbudslovens § 11.

Kommunernes procedurer og retningslinjer for sprogvurderinger

Næsten to tredjedele af kommunerne har ikke fælles procedurer eller retningslinjer for hvordan personalet i dagtilbuddene skal identificere hvilke børn der skal sprogvurderes. I de kommuner der har udarbejdet fælles procedurer eller retningslinjer, er den mest udbredte fremgangsmåde at personalet i dagtilbuddet foretager observationer af barnets sprogniveau når barnet nærmer sig tre år. Næsten halvdelen af kommunerne har desuden en fast procedure hvor kommunens dagtilbud gennemfører sprogvurderinger af enten nogle eller alle børn før treårsalderen. Den indsamlede viden fra de gennemførte sprogvurderinger overleveres typisk til barnets børnehave for at der her kan tages stilling til om barnet skal sprogvurderes i treårsalderen. Desuden er der i de fleste kommuner en procedure for opfølgende sprogvurdering af enten nogle eller samtlige af de børn der på baggrund af sprogvurderingen i treårsalderen har modtaget en opfølgende sprogindsats.

Kommunernes procedurer for opfølgende sprogindsatser

Kommunerne opererer med en række forskellige procedurer for kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af dagtilbuddenes arbejde med opfølgende sprogindsatser. En procedure der gør sig gældende i næsten samtlige kommuner, er at PPR og talehørepædagoger foretager yderligere test af barnets sprog i enten alle eller blot nogle tilfælde forud for en opfølgende sprogindsats. Andre procedurer der gør sig gældende i mange af kommunerne i forbindelse med opfølgende sprogindsatser er at dagtilbuddene ved behov kan bede om vejledning fra medarbejdere i forvaltningen/ PPR. Ligeledes er det en udbredt procedure at medarbejdere fra forvaltningen og PPR mødes med medarbejdere fra det enkelte dagtilbud enten med faste intervaller eller i etablerede netværk for at drøfte dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser.

I forhold til at sikre at det pædagogiske personale har særlige kvalifikationer til arbejdet med de opfølgende sprogindsatser, er det mest typiske at kommunerne har sikret at der er udpeget nøglepersoner blandt personalet til at varetage de opfølgende sprogindsatser, mens det i en række kommuner er det enkelte dagtilbud der vurderer behovet for en opkvalificering af det pædagogiske personale. I forbindelse med kommunernes sikring af dette område er det værd at bemærke at to tredjedele af kommunerne ikke har ændret deres strategi for opkvalificering af det pædagogiske personale i forlængelse af ændringen af dagtilbudslovens § 11.

Sprogvurderinger af børn uden for dagtilbud

Mht. kommunernes håndtering af de obligatoriske sprogvurderinger af børn uden for dagtilbud sprogvurderer ca. en tredjedel af kommunerne samtlige treårige uden for dagtilbud. De resterende kommuner tilbyder en sprogvurdering til enten samtlige treårige uden for dagtilbud eller tilbyder etsprogede børn uden for dagtilbud en sprogvurdering, mens de sprogvurderer samtlige tosprogede børn uden for dagtilbud. Disse kommuner handler dermed ikke i forlængelse af lovens intentioner om at alle treårige uden for dagtilbud skal sprogvurderes.

I over halvdelen af kommunerne har en sprogkonsulent eller anden person fra forvaltningen ansvaret for at sikre den obligatoriske sprogvurdering og indkalder børn uden for dagtilbud til en sprogvurdering. I lidt over en fjerdedel af kommunerne er dette ansvar i stedet pålagt pladsanvisningen i kommunen, mens der i et mindre antal af kommuner ikke er overblik over hvem der i praksis har ansvaret for at alle treårige uden for dagtilbud sprogvurderes.

Sprogvurderinger af tosprogede børn i dagtilbud

I forbindelse med sprogvurderinger af de tosprogede børn i daginstitution viser spørgeskemaundersøgelsen at det varierer hvilke fagpersoner der udfører sprogvurderingerne. Ligeledes er det bemærkelsesværdigt at i en af kommunerne har tosprogede treårige børn i kommunens daginstitutioner ikke mulighed for at få en sprogvurdering og dermed lever kommunen ikke op til intentionerne i dagtilbudslovens § 11 om at alle børn i sprogvurderingsalderen skal tilbydes en sprogvurdering hvis der er en formodning om at de har behov for en opfølgende sprogindsats. Tilsvarende gør sig gældende for fem kommuner hvor tosprogede børn i kommunens dagpleje ikke har mulighed for at få en sprogvurdering og disse kommuner følger dermed ikke loven til fulde.

Spørgeskemaundersøgelsen viser at tosprogede børn i dagtilbud der på baggrund af en sprogvurdering har behov for en opfølgende sprogindsats, vil kunne modtage denne i barnets eget dagtilbud i fire ud af fem kommuner. I lidt over en femtedel af kommunerne vil tosprogede børn kunne modtage en sprogindsats både i deres eget dagtilbud og i særligt regi, fx PPR, tosprogscenter, andet dagtilbud e.l. I forhold til tosprogede børn uden for dagtilbud svarer lidt over en femtedel af kommunerne at en opfølgende sprogindsats vil kunne foregå via aktiviteter i et dagtilbud 15 timer ugentligt, mens samme andel af kommunerne svarer at sprogindsatsen vil kunne foregå i særligt regi 15 timer ugentligt, fx PPR, tosprogscenter, andet dagtilbud e.l.

1 De treårige børns resultater

Kapitel 1 stiller skarpt på resultaterne af den registerundersøgelse af de treåriges resultater af sprogvurderingerne som EVA har gennemført i samarbejde med Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet.

Kapitlet sætter fokus på hvilken effekt ændringen af dagtilbudslovens § 11 har haft på gennemførelsen af sprogvurderinger af etsprogede børn i dagtilbud. I den forbindelse stilles der skarpt på om antallet af gennemførte sprogvurderinger er faldet, og om dette fald har haft betydning for andelen af børn der vurderes til at have behov for en opfølgende sprogindsats (enten en fokuseret eller en særlig indsats). For yderligere at tydeliggøre lovændringens effekt vil vi afslutningsvis gøre brug af den forventelige indplacering af børn i de forskellige resultat- og opfølgningskategorier ifølge fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmaterialet til 3-årige*. I forbindelse med anvendelsen af dette sprogvurderingsmateriale forventes det at 5 % af børnene vil tilhøre gruppen med behov for en særlig sproglig indsats (5 %-normen), og at 10 % vil blive defineret som børn med behov for en fokuseret sproglig indsats (10 %-normen). De resterende 85 % af børnene forventes at udgøre gruppen med behov for en generel sproglig indsats.

Undersøgelsen omfatter de kommuner der har gennemført sprogvurderinger ved hjælp af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, og som samtidig har registreret deres resultater på Sprogvurdering.dk. Kommunerne er valgt fordi deres anvendelse af samme sprogvurderingsmateriale gør det muligt at se på tværs af kommunerne og fordi den elektroniske registrering af kommunernes sprogvurderingsresultater sikrer et solidt og troværdigt datagrundlag i registerundersøgelsen. Det skal fremhæves at registerundersøgelsen udelukkende indeholder data om etsprogede børn i treårsalderen som er i dagtilbud[2]. Dette skyldes at der er relativt få kommuner som anvender det tosprogsmodul der er tilknyttet *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. Derudover er det kun få kommuner som konsekvent registrerer sprogvurderingsresultater for børn uden for dagtilbud.

Undersøgelsen fokuserer i første omgang på de kommuner som har angivet at de før lovændringen tilbød sprogvurderinger til alle treårige, men efter lovændringen følger anvisningerne om udelukkende at gennemføre sprogvurderinger hvis der er en formodning om at det treårige barn har behov for en opfølgende sprogindsats. I undersøgelsen inddrager vi ligeledes de kommuner som angiver at de både før og efter ændringen af dagtilbudslovens § 11 har tilbudt sprogvurdering til samtlige børn i treårsalderen. Denne fremgangsmåde gør det muligt at måle effekten af lovændringen på børnenes fordeling i forhold til de tre resultat- og opfølgningskategorier samt analysere i hvilken udstrækning kommuner der på undersøgelsestidspunktet har forskellig praksis på sprogvurderingsområdet, opdager børn med behov for en opfølgende sprogindsats.

Indledningsvis sættes der fokus på resultaterne af sprogvurderinger gennemført ved brug af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, herunder hvor mange sprogvurderinger der er gennemført i de to perioder som undersøgelsen dækker, og hvordan børnene fordeler sig på de to perioder på baggrund af de tre resultat- og opfølgningskategorier som sprogvurderingsmaterialet opererer med. Efterfølgende stilles der skarpt på hvordan resultaterne fordeler sig i forhold til hhv. de treårige piger og de treårige drenge, og endelig fokuserer undersøgelsen på om lovændringen har påvirket resultaterne af sprogvurderingerne for de to køn i forskellig grad. Resultaterne vil i den forbindelse blive sammenholdt med den omtalte fordelingsnorm i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

[2] *Med mindre andet er anført, er data fra registerundersøgelsen statistisk signifikante ved et 95 % konfidensniveau.*

Baggrunden for registerundersøgelsen
For at kunne måle hvilken effekt ændringen af dagtilbudslovens § 11 har haft på resultaterne af sprogvurderingerne, har vi i registerundersøgelsen foretaget et datatræk fra to forskellige perioder. *Periode 1* (12. juni 2009 til 20. marts 2010) omfatter resultater forud for lovændringen, og *periode 2* (12. juni 2010 til 20. marts 2011) omfatter resultater efter at den nye lov trådte i kraft. Perioderne er datomæssigt afgrænset på samme måde, ligesom børnegrundlaget og børneantallet i de to perioder betragtes som sammenligneligt, hvilket betyder at forskelle imellem periode 1 og periode 2 højst sandsynligt kan tilskrives lovændringen. For periode 2 skal det bemærkes at målingen af effekten er foretaget lige efter at den nye dagtilbudslov blev vedtaget, og vi har derfor sandsynligvis endnu ikke set den fulde effekt af lovændringen.

Som nævnt i indledningen har vi i registerundersøgelsen inddelt de kommuner der indgår i undersøgelsen, i to forskellige grupper. Disse to grupper kalder vi for *kommunetype 1* og *kommunetype 2*:

- Kommunetype 1 omfatter de 16 kommuner som har angivet at de før ændringen af dagtilbudslovens § 11 tilbød sprogvurderinger til alle børn, men efter lovændringen følger anvisningerne i den nye lov om udelukkende at gennemføre sprogvurderinger hvis der er en formodning om at det treårige barn har behov for en opfølgende sprogindsats.

- Kommunetype 2 omfatter de 17 kommuner som har angivet at de både før og efter lovændringen har tilbudt sprogvurdering til samtlige børn i treårsalderen.

I de følgende afsnit vil vi referere til disse to forskellige grupper som kommunetype 1 og kommunetype 2.

Overordnede resultater af sprogvurderingerne

Indledningsvis vil vi se på hvilken effekt lovændringen har haft på antallet af gennemførte sprogvurderinger i kommunetype 1. Vi vil dernæst sætte fokus på resultaterne fra kommunetype 2 for at se om lovændringen også har haft en effekt i denne kommunetype. Det skal fremhæves at vi i kategorien "Børn der ikke har gennemført en sprogvurdering" i tabel 1 og tabel 2 har anvendt et estimat der udelukker det forventelige antal tosprogede børn. Kategorien dækker dermed udelukkende over etsprogede treårige børn i dagtilbud i de to kommunetyper. For en yderligere uddybning af estimatet henvises til undersøgelsens metodebeskrivelse sidst i rapporten.

Færre gennemførte sprogvurderinger efter ændring af dagtilbudslovens § 11
Af tabel 1 fremgår det at kommunetype 1 i periode 1 gennemførte i alt 1.593 sprogvurderinger, mens 1.417 børn ikke fik gennemført en sprogvurdering. Tabel 1 viser desuden at der i disse kommuner i periode 2 blev gennemført i alt 827 sprogvurderinger af treårige børn, mens 2.180 børn ikke fik gennemført en sprogvurdering.

Tabel 1
Kommunetype 1: Udvikling i andelen af treårige børn i dagtilbud der enten har eller ikke har gennemført en sprogvurdering

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	1.417	47 %	2.180	72 %
Har gennemført en sprogvurdering	1.593	53 %	827	28 %
I alt	3.010	100 %	3.007	100 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Som det fremgår af tabellen, er der efter ændringen af dagtilbudslovens § 11 (periode 2) blevet gennemført langt færre sprogvurderinger sammenlignet med antallet i perioden forud for lovændringen (periode 1). I periode 2 er der blevet gennemført 766 færre sprogvurderinger, hvilket svarer til et fald på 48 %. Selvom det naturligvis aldrig kan udelukkes at faldet i antallet af gen-

nemførte sprogvurderinger også skyldes faktorer såsom at kommunernes budgetter til sprogvurderingsarbejde er reduceret i løbet af de to perioder, er det dog meget sandsynligt at faldet i antallet af sprogvurderinger hovedsageligt skyldes lovændringen.

Tabel 2 viser andelen af børn der enten har eller ikke har fået gennemført en sprogvurdering i de 17 udvalgte kommuner i kommunetype 2.

Tabel 2
Kommunetype 2: Udvikling i andelen af treårige børn i dagtilbud der enten har eller ikke har fået foretaget en sprogvurdering

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	1.173	36 %	1.691	52 %
Har gennemført en sprogvurdering	2.048	64 %	1.544	48 %
I alt	3.221	100 %	3.235	100 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Tabellen viser at der forud for ændringen af dagtilbudslovens § 11 (periode 1) er blevet gennemført sprogvurderinger af i alt 2.048 treårige børn. I periode 1 er der 1.173 treårige børn som ikke har fået gennemført en sprogvurdering. Desuden viser tabellen at disse kommuner i periode 2 har gennemført i alt 1.544 sprogvurderinger af børn i treårsalderen, mens der i samme periode er 1.691 børn som ikke har fået gennemført en sprogvurdering. Det er værd at bemærke at lovændringen også synes at have en effekt i denne kommunetype, da der ligeledes er sket et fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger. Der er blevet gennemført 504 færre sprogvurderinger i periode 2, hvilket svarer til et fald på 25 %. Dette kan muligvis skyldes at der som regel er en vis grad af autonomi i de enkelte dagtilbud i forhold til tilrettelæggelsen af praksis på sprogvurderingsområdet. Selvom kommunerne evt. har bibeholdt de samme retningslinjer for sprogvurderingerne, kan der alligevel være sket en ændring af den måde hvorpå pædagogerne vejleder forældrene i forbindelse med tilbuddet om en sprogvurdering.

Stor andel af børn får ikke gennemført en sprogvurdering før og efter lovændring
I både kommunetype 1 og kommunetype 2 er der en markant andel af børn som ikke har fået gennemført en sprogvurdering – og dette gælder i både periode 1 og periode 2. I kommunetype 1 fik 47 % af de treårige etsprogede ikke gennemført en sprogvurdering i periode 1, og andelen af disse børn er steget til 72 % i periode 2. Af ovenstående tabel fremgår det at 36 % af de treårige børn i kommunetype 2 ikke har gennemført en sprogvurdering i periode 1, mens denne andel i periode 2 er steget til 52 %.

Det skal fremhæves at der i begge perioder i både kommunetype 1 og kommunetype 2 er en stor restgruppe af treårige børn som af ukendte årsager ikke har gennemført en sprogvurdering. I kommunetype 1 er det lidt over halvdelen af de børn som i periode 1 ikke har gennemført en sprogvurdering, hvor årsagen er ukendt. I periode 2 er det lidt over to tredjedele af børnene.

I kommunetype 2 gør det samme mønster sig gældende, idet der også her er en stigning fra periode 1 til periode 2 i antallet af børn der af ukendte årsager ikke har gennemført en sprogvurdering. I periode 1 er det lidt under halvdelen af børnene der ikke har gennemført en sprogvurdering, hvor årsagen er ukendt. I periode 2 er andelen af disse børn ca. den samme som i kommunetype 1, idet lidt over to tredjedele af denne gruppe børn af ukendte årsager ikke har gennemført en sprogvurdering.

Der kan være en række årsager til at treårige i begge typer af udvalgte kommuner ikke har gennemført en sprogvurdering, hvoraf de mest typiske er at forældrene til den treårige har afvist dagtilbuddets tilbud om en sprogvurdering, eller at dagtilbuddet har vurderet at barnet ikke har behov for en sprogvurdering (denne årsag er dog kun mulig at angive som begrundelse i periode 2). Andre årsager kan være at barnet på sprogvurderingstidspunktet er flyttet fra et dagtilbud til

et andet eller fra en kommune til en anden. Barnet kan desuden være ramt af sygdom på sprogvurderingstidspunktet eller i dele af eller hele sprogvurderingsperioden (fra barnet er to år og ti måneder gammelt til det er tre år og fire måneder gammelt). Skønt der kan være forskellige årsager til at de treårige børn ikke har gennemført en sprogvurdering, er antallet af børn der af ukendte årsager ikke har fået gennemført en sprogvurdering, dog så højt i både kommunetype 1 og kommunetype 2 at det må formodes at kommunerne i periode 1 ikke fuldt ud har fulgt anvisningerne i den tidligere dagtilbudslov som foreskrev at alle børn i treårsalderen skulle tilbydes en sprogvurdering.

Resultater af sprogvurderingerne fordelt på tre resultat- og opfølgningskategorier
Dette afsnit sætter fokus på hvilken effekt ændringen af dagtilbudslovens § 11 har haft på identificeringen af de treårige børn der vurderes at have behov for en generel, fokuseret eller særlig indsats. Når en sprogvurdering gennemføres ved hjælp af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, placeres børnene som tidligere beskrevet i tre resultat- og opfølgningskategorier: "generel indsats", "fokuseret indsats" og "særlig indsats". Kategorien "generel indsats" omfatter de treårige børn som på baggrund af sprogvurderingen vurderes at have alderssvarende sproglige kompetencer inden for alle sprogområder og derfor har behov for en generel indsats. Børn som befinder sig i kategorien "fokuseret indsats", vurderes at have behov for en fokuseret opfølgende sprogindsats inden for mindst ét sprogområde (denne indsats vil typisk finde sted i dagtilbuddet), mens børn der på baggrund af en sprogvurdering placeres i kategorien "særlig indsats", vurderes at have behov for en særlig opfølgende sprogindsats.

Tabel 3 viser fordelingen af de treårige børn i kommunetype 1 på de tre resultat- og opfølgningskategorier i hhv. periode 1 og periode 2. Som tidligere nævnt er børnegrundlaget og børneantallet i de to perioder næsten de samme, og udviklingen fra periode 1 til periode 2 kan derfor ikke tilskrives ændringer i datagrundlaget.

Tabel 3
Kommunetype 1: Placeringen af treårige børn i dagtilbud i de tre resultat- og opfølgningskategorier

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	1.417	47,1 %	2.180	72,5 %
Generel indsats	1.378	45,8 %	673	22,4 %
Fokuseret indsats	105	3,5 %	73	2,4 %
Særlig indsats	110	3,7 %	81	2,7 %
I alt	3.010	100,0 %	3.007	100,0 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Som det fremgår af tabellen, er der fra periode 1 til periode 2 sket et fald i antallet af børn der er vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats. I periode 2 er 32 færre børn blevet vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 29 færre børn er blevet vurderet til at have behov for en særlig indsats.

Tabel 4 viser placeringen af de treårige børn i kommunetype 2 i de tre resultat- og opfølgningskategorier i hhv. periode 1 og periode 2.

Tabel 4
Kommunetype 2: Placeringen af treårige børn i dagtilbud i de tre resultat- og opfølgningskategorier

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	1.173	36,4 %	1.691	52,3 %
Generel indsats	1.751	54,4 %	1.310	40,5 %
Fokuseret indsats	155	4,8 %	113	3,5 %[3]
Særlig indsats	142	4,4 %	121	3,7 %[4]
I alt	3.221	100,0 %	3.235	100,0 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Som det fremgår af tabellen, er der i kommunetype 2 ligeledes sket et fald i antallet af børn der er vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats. I periode 2 er der 42 færre børn der er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 21 færre børn der er blevet vurderet til at have behov for en særlig indsats. Det skal bemærkes at faldet i antallet af treårige der er blevet vurderet til at have behov for en særlig indsats i periode 2 er så lille at det ikke er statistisk signifikant, og vi kan derfor ikke afvise at det skyldes en naturlig variation.

En nærliggende tolkning af faldet i andelen af børn der er vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats i både kommunetype 1 og kommunetype 2 er at der er større risiko for at børn med behov for en opfølgende sprogindsats ikke er blevet opdaget i periode 2.

Ud over at lovændringen har haft en effekt på antallet af børn der ikke har fået gennemført en sprogvurdering, kan det konstateres at den også har haft betydning for identifikationen af børn med behov for en fokuseret og særlig indsats. De kommuner der indgår i undersøgelsen, har angivet at alle børn der formodes at have sprogvanskeligheder, bliver sprogvurderet. Som nævnt formodes det at visse dagtilbud har en vis autonomi og dermed egen praksis på området, og det kan derfor ikke afvises at der kan være børn som modtager en opfølgende sprogindsats, men som ikke gennemfører en sprogvurdering, idet de blot inkluderes i allerede eksisterende sprogindsatser i deres dagtilbud. Dette vil dog oftest være tilfældet for de børn der formodes at have behov for en fokuseret indsats, og hvor sprogindsatsen typisk finder sted i det enkelte dagtilbud, idet situationer hvor børn har behov for en særlig indsats, ofte i mindre eller større omfang involverer særlig talepædagogisk bistand.

Resultater af sprogvurderingerne i forhold til køn

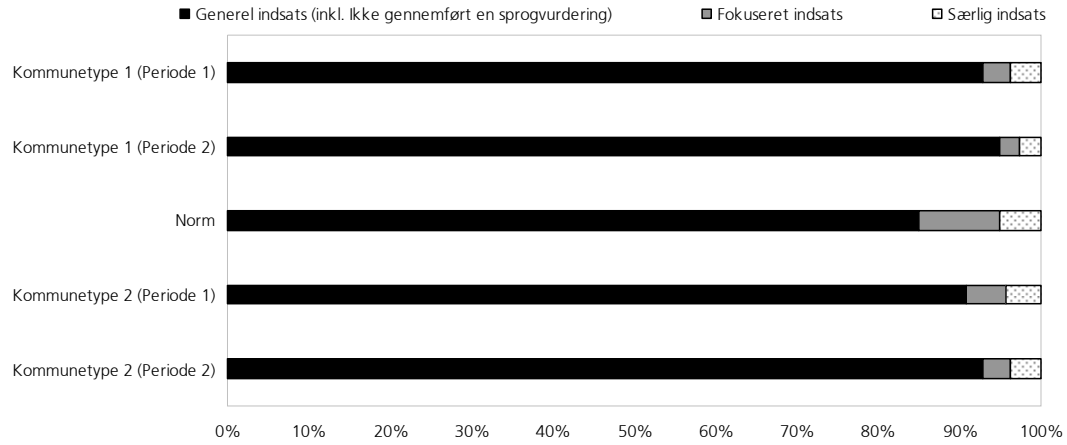
Dette afsnit ser nærmere på hvordan de treårige børn placerer sig i de tre resultat- og opfølgningskategorier i periode 1 og 2 i forhold til deres køn. For at tydeliggøre hvordan hhv. de treårige piger og de treårige drenge forventes at være fordelt på de tre opfølgningskategorier, refererer vi igen til fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. Som tidligere beskrevet er sprogvurderingsmaterialet konstrueret sådan at det forventes at 5 % af børnene placeres i gruppen med behov for en særlig indsats (5 %-normen), og at 10 % defineres som børn med behov for en fokuseret indsats (10 %-normen). De resterende 85 % af børnene forventes at udgøre gruppen med behov for en generel indsats.

Figur 1 viser den procentvise inddeling af de treårige børn i kommunetype 1 og kommunetype 2 i hhv. periode 1 og periode 2 sammenholdt med fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. Som figuren illustrerer, afviger andelen af børn der er vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats i begge typer kommuner fra den fastsatte fordelingsnorm. Dette resultat understøtter relevansen i at undersøge hvordan resultaterne af sprogvurderinger fordeler sig i forhold til køn.

[3] *Andelen er statistisk signifikant ved et 99 % konfidensniveau.*

[4] *Andelen er ikke statistisk signifikant ved et 95 % konfidensniveau.*

Figur 1: Placeringen af de treårige børn i kommunetype 1 og kommunetype 2 sammenholdt med fordelingsnormen

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

For få piger modtager en fokuseret eller særlig sprogindsats

I begge kommunetyper er der i periode 1 såvel som i periode 2 for få piger der vurderes til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats, og lovændringen kan derfor siges at have haft en marginal effekt på identifikationen af treårige piger med behov for en fokuseret eller særlig indsats.

Tabel 5 viser fordelingen af piger i kommunetype 1 på de tre resultat- og opfølgningskategorier i hhv. periode 1 og 2.

Tabel 5
Kommunetype 1: Placeringen af treårige piger i dagtilbud i de tre resultat- og opfølgningskategorier

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	714	48,2 %	1.117	75,2 %
Generel indsats	688	46,5 %	297	20,0 %
Fokuseret indsats	42	2,8 %	35	2,4 %[5]
Særlig indsats	36	2,4 %	36	2,4 %[6]
I alt	1.480	100,0 %	1.485	100,0 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

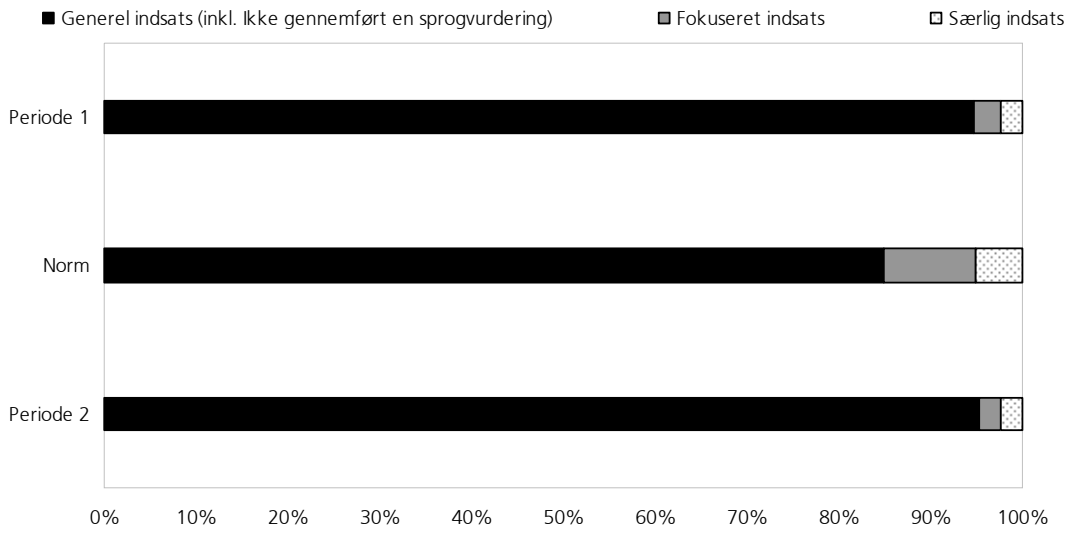
Af tabellen fremgår at 42 piger (2,8 %) i periode 1 blev vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, mens 36 piger (2,4 %) blev vurderet til at have behov for en særlig indsats. Fra periode 1 til periode 2 er der et mindre fald på 7 til 35 piger der i periode 2 blev vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, mens antallet af piger der er blevet vurderet til at have behov for en særlig indsats, er det samme. Det skal imidlertid bemærkes at faldet i antallet af piger i denne gruppe er så lille at det ikke er statistisk signifikant, og vi kan derfor ikke afvise at det skyldes en naturlig variation.

Figur 2 giver et overblik over den procentvise inddeling af de treårige piger i kommunetype 1 i hhv. periode 1 og periode 2 og viser i hvilken udstrækning denne inddeling afviger fra den fastsatte fordelingsnorm i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

[5] *Andelen er ikke statistisk signifikant ved et 95 % konfidensniveau.*

[6] *Andelen er ikke statistisk signifikant ved et 95 % konfidensniveau.*

Figur 2: Placeringen af de treårige piger i kommunetype 1 sammenholdt med fordelingsnormen

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Som ovenstående figur illustrerer, er der for få piger som er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats sammenholdt med fordelingsnormen. Sammenholdes andelen af piger der er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, med 10 %-normen, betyder det at under en tredjedel af pigerne med behov for en fokuseret indsats i både periode 1 og periode 2 opdages. I relation til 5 %-normen er det lidt under halvdelen af de treårige piger med behov for en særlig indsats i både periode 1 og periode 2 der opdages. Samlet set betyder dette at ca. to tredjedele af de treårige piger som ifølge fordelingsnormen burde have behov en fokuseret eller særlig sprogindsats, er ikke blevet opdaget på baggrund af en sprogvurdering i periode 2.

Tabel 6 viser fordelingen af piger i kommunetype 2 på de tre resultat- og opfølgningskategorier i hhv. periode 1 og 2.

Tabel 6
Kommunetype 2: Placeringen af treårige piger i dagtilbud i de tre resultat- og opfølgningskategorier

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	599	37,5 %	845	54,0 %
Generel indsats	880	55,1 %	627	40,0 %
Fokuseret indsats	60	3,8 %	53	3,4 %[7]
Særlig indsats	57	3,6 %	41	2,6 %[8]
I alt	1.596	100,0 %	1.566	100,0 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

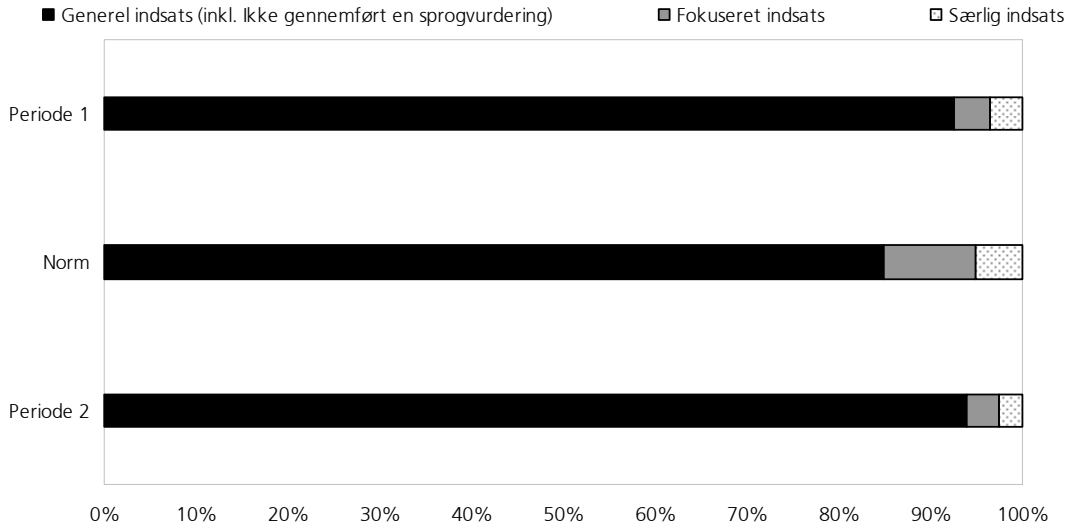
Af tabellen fremgår det at der i periode 1 var 60 piger (3,8 %) der blev vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 57 piger (3,6 %) der blev vurderet til at have behov for en særlig indsats. Fra periode 1 til periode 2 er der isoleret set små fald i antallet af piger der er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats. I periode 2 blev 7 færre piger (3,4 %) vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 16 færre piger (2,6 %) blev vurderet til at have behov for en særlig indsats. Disse fald er dog så små at det ikke er statistisk signifikant, og det kan derfor ikke afvises at de skyldes en naturlig variation.

[7] *Andelen er ikke statistisk signifikant ved et 95 % konfidensniveau.*

[8] *Andelen er ikke statistisk signifikant ved et 95 % konfidensniveau.*

Figur 3 viser at placeringen af de treårige piger i kommunetype 2 i de forskellige resultat- og opfølgningskategorier også afviger fra den fastsatte fordelingsnorm i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

Figur 3: Placeringen af de treårige piger i kommunetype 2 sammenholdt med fordelingsnormen

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Sammenholdes andelen af piger der er vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, med 10 %-normen betyder det at ca. en tredjedel af pigerne med behov for en fokuseret indsats i både periode 1 og periode 2 opdages. I relation til 5 %-normen er det knap to tredjedele af pigerne med behov for en særlig indsats der opdages i periode 1, mens det i periode 2 er ca. halvdelen af pigerne med behov for en særlig indsats der opdages. Samlet set er lidt under to tredjedele af de treårige piger som ifølge fordelingsnormen burde have behov en fokuseret eller særlig sprogindsats, ikke blevet identificeret på baggrund af en sprogvurdering i periode 2.

Som det fremgik af tabel 5 og 6, har der ikke været en markant ændring at spore i antallet af piger der er blevet vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats efter ændringen af dagtilbudsloven. Sammenholdes tallene fra de to kommunetyper med 10 %-normen og 5 %-normen er det imidlertid tydeligt at der er for få treårige piger som vurderes til at have behov for en fokuseret såvel som en særlig indsats i både periode 1 og periode 2.

Færre drenge modtager en sprogindsats efter ændring af loven

Mens lovændringen synes at have haft en lille effekt på fordelingen af de treårige piger i resultat- og opfølgningskategorierne, viser data fra registerundersøgelsen i forhold til de treårige drenge at begge typer kommuner var tættere på at opfylde fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale for 3-årige* i periode 1 end i periode 2 hvor færre treårige drenge blev vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats.

Tabel 7 viser fordelingen af drenge på de tre resultat- og opfølgningskategorier i hhv. periode 1 og 2 i kommunetype 1.

Tabel 7
Kommunetype 1: Placeringen af treårige drenge i dagtilbud i de tre resultat- og opfølgningskategorier

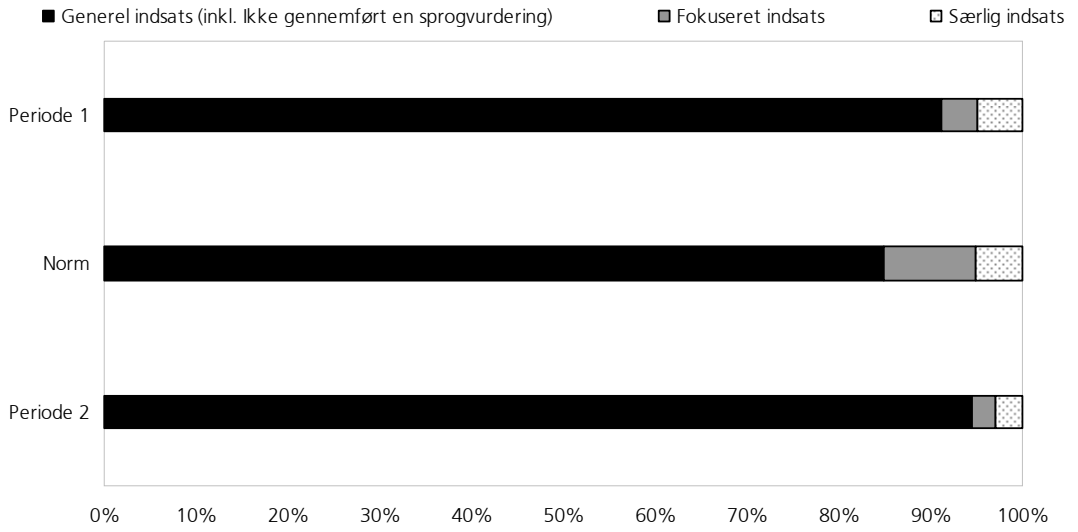
	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	703	45,9 %	1.063	69,8 %
Generel indsats	690	45,1 %	376	24,7 %
Fokuseret indsats	63	4,1 %	38	2,5 %
Særlig indsats	74	4,8 %	45	3,0 %[9]
I alt	1.530	100,0 %	1.522	100,0 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Af tabellen fremgår det at 25 færre drenge blev vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 29 færre drenge blev vurderet til at have behov for en særlig indsats fra periode 1 til periode 2. 63 drenge (4,1 %) blev i periode 1 vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og i samme periode blev 74 drenge (4,8 %) vurderet til at have behov for en særlig indsats. I periode 2 blev 38 drenge (2,5 %) vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 45 drenge (3 %) blev i samme periode vurderet til at have behov for en særlig indsats.

Figur 4 viser placeringen af de treårige drenge i kommunetype 1 i resultat- og opfølgningskategorierne i hhv. periode 1 og periode 2. Samtidig fremgår det af figuren at placeringen af de treårige drenge i højere grad afviger fra den fastsatte fordelingsnorm i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* i periode 2 end i periode 1.

Figur 4: Placeringen af de treårige drenge i kommunetype 1 sammenholdt med fordelingsnormen

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Sammenholdes andelen af drenge der i periode 1 er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret indsats med 10 %-normen, ses det at ca. en tredjedel af de treårige drenge med behov for en fokuseret indsats opdages. I periode 2 er det ca. en fjerdedel af de treårige drenge med behov for en fokuseret indsats der opdages. Sammenholdes andelen af drenge der er vurderet til at have behov for en særlig indsats med 5 %-normen i periode 1, opfyldes fordelingsnormen næsten i forhold til de treårige drenge med behov for en særlig indsats, mens det i periode 2 er lidt over halvdelen af de treårige drenge med behov for en særlig indsats der opdages. Samlet set betyder

[9] *Andelen er statistisk signifikant ved et 99 % konfidensniveau.*

det at knap to tredjedele af de treårige drenge som ifølge fordelingsnormen burde have behov en fokuseret eller særlig sprogindsats, ikke er blevet opdaget på baggrund af en sprogvurdering i periode 2.

Tabel 8 viser fordelingen af drenge i kommunetype 2 på de tre resultat- og opfølgningskategorier i hhv. periode 1 og 2.

Tabel 8
Kommunetype 2: Placeringen af treårige drenge i dagtilbud i de tre resultat- og opfølgningskategorier

	Periode 1		Periode 2	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Har ikke gennemført en sprogvurdering	574	35,3 %	846	50,7 %
Generel indsats	871	53,6 %	683	40,9 %
Fokuseret indsats	95	5,8 %	60	3,6 %[10]
Særlig indsats	85	5,2 %	80	4,8 %[11]
I alt	1.625	100,0 %	1.669	100,0 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

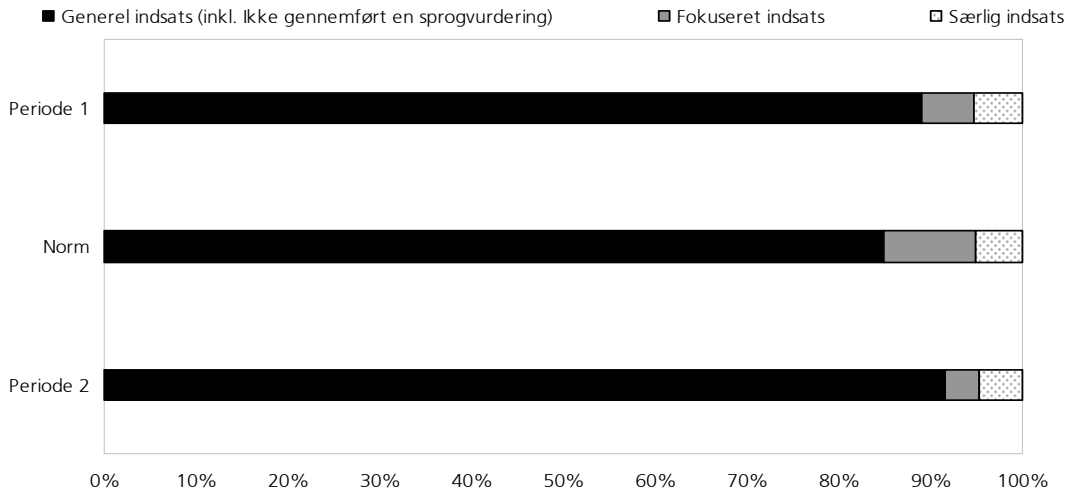
Det fremgår af tabellen at der fra periode 1 til periode 2 i kommunetype 2 var 35 færre drenge der blev vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 5 færre drenge der blev vurderet til at have behov for en særlig indsats. Sidstnævnte fald er imidlertid så lille at det ikke er statistisk signifikant. Ligesom det er tilfældet i kommunetype 1, er der sket et fald i antallet af drenge der er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats. I periode 1 blev 95 drenge (5,8 %) vurderet til at have behov for en fokuseret indsats, og 85 drenge (5,2 %) blev vurderet til at have behov for en særlig indsats. I periode 2 var der 60 drenge (3,6 %) der blev vurderet til en fokuseret indsats, og i samme periode blev 80 drenge (4,8 %) vurderet til at have behov for en særlig indsats.

Figur 5 viser fordelingen af de treårige drenge i kommunetype 2 på de forskellige resultat- og opfølgningskategorier sammenholdt med fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, og det viser sig at placeringen af drengene også er tættere på fordelingsnormen i periode 1 end i periode 2 i denne kommunetype.

[10] *Andelen er statistisk signifikant ved et 99 % konfidensniveau.*

[11] *Andelen er ikke statistisk signifikant ved et 95 % konfidensniveau.*

Figur 5: Placeringen af de treårige drenge i kommunetype 2 sammenholdt med fordelingsnormen

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Sammenholdes dette tal med 10 %-normen, viser det sig at næsten to tredjedele af de treårige drenge med behov for en fokuseret indsats i periode 1 opdages, mens det i periode 2 er godt en tredjedel af de treårige drenge i denne kategori der opdages. Til gengæld opfyldes 5 %-normen i forhold til de treårige drenge der blev vurderet til at have behov for en særlig indsats i periode 1, mens fordelingsnormen næsten imødekommes i periode 2. Samlet set betyder det at lidt over en tredjedel af de treårige drenge som ifølge fordelingsnormen burde have behov en fokuseret eller særlig sprogindsats, ikke er blevet identificeret på baggrund af en sprogvurdering i periode 2.

Hvor registerundersøgelsen generelt viser at begge typer kommuner både før og efter ændringen af dagtilbudsloven har haft vanskeligt ved at opfylde fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* i forhold til de treårige piger med behov for en fokuseret såvel som en særlig indsats, har de to kommunetyper været tættere på at opfylde fordelingsnormen i forhold til de treårige drenge i periode 1 end i periode 2. Selvom ændringen af dagtilbudsloven § 11 synes at have haft en effekt, idet resultaterne af sprogvurderingerne i periode 2 afviger betydeligt fra fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, skyldes afvigelsen dog primært at langt fra alle treårige som har behov for en opfølgende sprogindsats, er blevet sprogvurderet hverken før eller efter lovændringen.

2 Kommunernes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser

Kapitel 2 har til formål at give en overordnet status på kommunernes håndtering af arbejdet med sprogvurderinger og den opfølgende sprogindsats på dagtilbudsområdet. Rapportdelen er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse gennemført af EVA i januar og februar 2011.

Indledningsvis sætter kapitlet fokus på hvilken betydning ændringen af dagtilbudslovens § 11 har haft for kommunernes praksis på sprogområdet. Dernæst afdækkes det hvilke procedurer og retningslinjer der er udarbejdet på sprogvurderingsområdet, herunder om der er sket en ændring af den etablerede praksis på baggrund af ændringen af dagtilbudslovens § 11, og efterfølgende redegøres for hvilke procedurer kommunerne har udviklet for arbejdet med opfølgende sprogindsatser. Derefter giver kapitlet et overblik over hvordan kommunerne håndterer den obligatoriske sprogvurdering af børn uden for dagtilbud (daginstitution eller dagpleje), og endelig fokuseres der på hvordan sprogvurderingsindsatsen for tosprogede børn håndteres.

Lovændringens betydning for kommunernes praksis på sprogområdet

Kommunerne skal ifølge dagtilbudslovens § 11, stk. 7, udarbejde og offentliggøre en plan for mål og rammer for arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser. Dette har været en forpligtelse for kommunerne siden indførelsen af dagtilbudsloven i 2007, og for at give et billede af hvor mange kommuner der har udarbejdet en sådan plan ca. fire år efter lovens indførelse, er kommunerne blevet spurgt om netop dette i spørgeskemaundersøgelsen.

Tabel 9
Har kommunen udarbejdet og offentliggjort en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderingerne og for den opfølgende indsats, jf. dagtilbudslovens § 11, stk. 7?

	Antal kommuner	Procent
Ja	70	77 %
Nej	21	23 %
I alt	91	100 %

Tabellen viser at lidt over tre fjerdedele (77 %) af kommunerne der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, angiver at de har udarbejdet og offentliggjort en plan for mål og rammer for sprogvurderingerne og for den opfølgende indsats. 21 kommuner (23 %) har på undersøgelsestidspunktet ikke udarbejdet en sådan plan.

Dagtilbudsloven af 11. juni 2010 indeholder en række vigtige ændringer som kan have haft betydning for kommunernes praksis i forhold til sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser. I spørgeskemaundersøgelsen har vi derfor spurgt kommunerne om lovændringen har medført en revidering af planen for mål og rammer for sprogvurderingerne og den opfølgende indsats. Svarene fremgår af tabel 10.

Tabel 10
Er planen blevet revideret siden ændring af dagtilbudsloven af 11. juni 2010?

	Antal kommuner	Procent
Ja	33	48 %
Nej, men planen forventes revideret i nærmeste fremtid	24	35 %
Nej, og der er ikke konkrete planer om at revidere planen	2	3 %
Nej, der har ikke været grund til at revidere planen	10	15 %
I alt	69	100 %

Det fremgår af tabellen at næsten halvdelen af kommunerne, dvs. 33 kommuner (48 %), der har svaret på spørgsmålet, har revideret deres plan for mål og rammer for sprogvurderingerne og den opfølgende indsats siden ændringen af dagtilbudsloven. 24 kommuner (35 %) forventer at revidere planen i nærmeste fremtid, mens 2 kommuner (3 %) ikke har konkrete planer om at revidere deres plan for mål og rammer for sprogvurderingerne og den opfølgende indsats. Endelig er der 10 kommuner (15 %) som angiver at der ikke har været grund til at revidere planen.

Med ændringen af dagtilbudsloven skal kommunerne som nævnt gennemføre en sprogvurdering hvis der er en formodning om at barnet har behov for en opfølgende sprogindsats. For at undersøge kommunernes sprogvurderingspraksis efter indførelsen af den nye dagtilbudslov har vi bedt kommunerne om at angive hvilke børn i dagtilbud der tilbydes en sprogvurdering. Svarene fremgår af tabel 11.

Tabel 11
Tilbyder kommunen sprogvurderinger til alle treårige i dagtilbud?

	Antal kommuner	Procent
Kommunen tilbyder ikke sprogvurderinger til samtlige (et- og tosprogede) treårige i dagtilbud	24	26 %
Kommunen tilbyder sprogvurdering til samtlige etsprogede og tosprogede treårige i dagtilbud	41	44 %
Kommunen tilbyder sprogvurdering til samtlige tosprogede i dagtilbud, men ikke til alle etsprogede i dagtilbud	19	20 %
Kommunen tilbyder sprogvurdering til samtlige etsprogede i dagtilbud, men ikke til alle tosprogede i dagtilbud	2	2 %
Kommunens dagtilbud har forskellig praksis, nogle dagtilbud tilbyder alle en sprogvurdering, mens andre ikke gør	8	9 %
I alt	94	100 %

Tabellen viser at lidt under halvdelen (44 %) af kommunerne i spørgeskemaundersøgelsen tilbyder en sprogvurdering til samtlige et- og tosprogede treårige i dagtilbud. I en femtedel af kommunerne tilbydes der en sprogvurdering til samtlige tosprogede treårige i dagtilbud, men ikke til alle etsprogede treårige. 2 kommuner (2 %) tilbyder sprogvurdering til samtlige etsprogede, men ikke alle tosprogede treårige. 24 kommuner (26 %) tilbyder ikke en sprogvurdering til samtlige et- og tosprogede treårige, mens 8 kommuner (9 %) svarer at kommunens dagtilbud har forskellig praksis, dvs. at nogle dagtilbud tilbyder sprogvurdering til alle treårige, mens andre ikke gør.

Som bekendt viste registerundersøgelsen at kommuner der som hovedregel tilbyder en sprogvurdering til samtlige et- og tosprogede i dagtilbud, ikke konsekvent praktiserer denne regel. Skønt 41 kommuner (44 %) tilbyder en sprogvurdering til samtlige et- og tosprogede i dagtilbud ifølge ovenstående tabel, kan det i lyset af resultaterne fra registerundersøgelsen formodes at tilbuddet om sprogvurdering til alle etsprogede i dagtilbud er noget mindre udbredt.

For at opnå yderligere indsigt i hvad der karakteriserer de treårige børn i dagtilbud som ikke bliver sprogvurderet, er kommunerne i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt om hvilke treårige de

undlader at sprogvurdere. Tabel 12 viser kommunernes svar på hvilke tosprogede treårige i dagtilbud som ikke bliver sprogvurderet i kommuner som undlader at sprogvurdere samtlige tosprogede treårige, dvs. dels kommuner som ikke tilbyder sprogvurdering til samtlige (et- og tosprogede) treårige i dagtilbud, dels kommuner som tilbyder sprogvurdering til samtlige etsprogede, men ikke alle tosprogede treårige.

Tabel 12
Hvilke tosprogede treårige undlader kommunen at sprogvurdere? (N = 26)

	Antal kommuner	Procent
Tosprogede børn der formodes ikke at have behov for en sprogindsats	24	92 %
Tosprogede børn som før treårsvurderingen er sprogvurderet til at have et behov for en sprogindsats	2	8 %
Tosprogede børn der i forvejen er indstillet til eller er i et sagsforløb i PPR e.l. med henblik på special- eller talepædagogisk udredning/bistand	4	15 %
Tosprogede børn hvor personalet i dagtilbud ikke er i tvivl om et behov for en sprogindsats	4	15 %
I alt	34	131 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Tabellen viser at når kommunerne ikke sprogvurderer samtlige tosprogede treårige, er det som oftest fordi de formoder at nogle af de tosprogede treårige ikke har behov for en opfølgende sprogindsats. Dette er tilfældet i 24 (92 %) ud af de 32 kommuner som undlader at sprogvurdere alle tosprogede børn. 2 kommuner (8 %) undlader at sprogvurdere tosprogede børn som forud for sprogvurderingen i treårsalderen allerede er sprogvurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats. 4 kommuner (15 %) angiver at de undlader at sprogvurdere tosprogede børn der i forvejen er indstillet til eller er i et sagsforløb i PPR e.l. med henblik på special- eller talepædagogisk udredning eller bistand. Endelig undlader 4 kommuner (15 %) at gennemføre en sprogvurdering af tosprogede treårige hvor personalet i dagtilbud ikke er i tvivl om at barnet har behov for en opfølgende sprogindsats.

Tabel 13 viser hvilke etsprogede treårige i dagtilbud kommunerne undlader at sprogvurdere, dvs. enten de kommuner der undlader at sprogvurdere alle (et- og tosprogede) treårige i dagtilbud, eller de kommuner der undlader at sprogvurdere samtlige etsprogede treårige).

Tabel 13
Hvilke etsprogede treårige undlader kommunens dagtilbud at sprogvurdere? (N = 43)

	Antal kommuner	Procent
Etsprogede børn der formodes ikke at have behov for en sprogindsats	38	88 %
Etsprogede børn som før treårsvurderingen er sprogvurderet til at have et behov for en sprogindsats	5	12 %
Etsprogede børn der i forvejen er indstillet til eller er i et sagsforløb i PPR e.l. med henblik på special- eller talepædagogisk udredning/bistand	7	16 %
Etsprogede børn hvor personalet i dagtilbud ikke er i tvivl om et behov for en sprogindsats	8	19 %
I alt	58	135 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Det fremgår af tabellen at de etsprogede treårige der ikke bliver sprogvurderet, som oftest formodes ikke at have behov for en opfølgende sprogindsats. Dette gælder for 38 (88 %) ud af de i alt 58 kommuner som ikke sprogvurderer samtlige etsprogede i treårsalderen. 8 kommuner (19 %) undlader at gennemføre en sprogvurdering af etsprogede børn hvor personalet i dagtilbud ikke er i tvivl om behovet for en opfølgende sprogindsats. I 7 kommuner (16 %) kan det undlades at sprogvurdere etsprogede treårige hvis de i forvejen er indstillet til eller er i et sagsforløb i

PPR e.l. med henblik på special- eller talepædagogisk udredning eller bistand. Endelig er der 5 kommuner (12 %) som kan undlade at sprogvurdere etsprogede børn hvis de forud for sprogvurderingen i treårsalderen allerede er sprogvurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats.

Indførelsen af ændringerne i dagtilbudsloven giver kommunerne mere rum til at tilrettelægge en praksis efter eget ønske i forhold til sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser. For at undersøge lovændringens betydning for kommunernes praksis er kommunerne blevet spurgt om de på baggrund af dagtilbudsloven har ændret praksis i forhold til hvilke børn der sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering. Svarene fremgår af tabel 14.

Tabel 14
Har kommunen ændret praksis i forhold til hvilke børn der sprogvurderes/tilbydes en sprogvurdering på baggrund af ændring af dagtilbudsloven af 11. juni 2010?

	Antal kommuner	Procent
Ja	57	61 %
Nej	24	26 %
Nej, kommunen har endnu ikke fastlagt en praksis for hvem der skal sprogvurderes/tilbydes en sprogvurdering i forlængelse af ændringen i dagtilbudsloven af 11. juni 2010	13	14 %
I alt	94	100 %

Tabellen viser at 57 kommuner (61 %), svarende til lige knap to tredjedele af de kommuner som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, har ændret praksis i forhold til hvilke børn der sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering på baggrund af ændring af dagtilbudsloven. 24 kommuner (26 %) har ikke ændret praksis på baggrund af den nye lov, mens 13 kommuner (14 %) angiver at de endnu ikke har fastlagt en praksis for hvem der skal sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering i forlængelse af ændringen af dagtilbudsloven.

Sammenholdt med resultaterne i registerundersøgelsen der viser et markant fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger efter lovændringen, er den udbredte ændring af praksis i kommunerne overensstemmende med det markante fald i antallet af gennemførte sprogvurderinger. Det kan desuden formodes at ændring af praksis er mere udbredt end kommunerne har givet udtryk for (jf. tabel 14), idet registerundersøgelsen tydeliggør at de kommuner der formelt ikke har ændret praksis på baggrund af ændringen af dagtilbudsloven, alligevel har oplevet en ændring i det enkelte dagtilbuds håndtering af sprogvurderinger.

Kommunerne er desuden blevet spurgt specifikt om ændringen af dagtilbudsloven har haft betydning for hvilket sprogvurderingsmateriale de anvender i forbindelse med sprogvurderinger. Svarerne kan ses i tabel 15.

Tabel 15
Har den nye lovgivning af juni 2010 ændret på hvilke sprogvurderingsmaterialer kommunen bruger? (N = 94)

	Antal kommuner	Procent
Ja, for etsprogede	6	6 %
Ja, for tosprogede	7	7 %
Nej	87	93 %
I alt	100	106 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Som det fremgår af tabellen, har ændringen af dagtilbudsloven haft marginal betydning for valget af sprogvurderingsmateriale, idet 87 kommuner (93 %) anvender samme form for sprogvurderingsmateriale efter lovændringen. 7 kommuner (7 %) har imidlertid ændret deres valg af sprogvurderingsmateriale for tosprogede, mens 6 kommuner (6 %) har valgt at benytte et andet sprogmateriale for etsprogede.

Kommunernes procedurer og retningslinjer for sprogvurderinger

I spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne blevet stillet en række spørgsmål om de procedurer og retningslinjer der er etableret i kommunens dagtilbud. Af tabel 16 fremgår det i hvilket omfang der fra kommunens side er udarbejdet procedurer eller retningslinjer for hvordan personalet i dagtilbuddene skal identificere hvilke børn der skal sprogvurderes.

Tabel 16
Er der fra kommunens side udarbejdet procedurer eller retningslinjer for hvordan personalet i dagtilbuddene skal identificere hvilke børn der skal sprogvurderes?

	Antal	Procent
Ja	34	36 %
Nej, kommunen har ikke udarbejdet fælles retningslinjer	60	64 %
I alt	94	100 %

Det fremgår af tabellen at der i størstedelen af kommunerne (60 kommuner) ikke er udarbejdet fælles procedurer eller retningslinjer for hvordan personalet i dagtilbuddene skal identificere hvilke børn der skal sprogvurderes, hvilket svarer til 64 % af kommunerne. 34 kommuner (36 %) har udarbejdet fælles procedurer eller retningslinjer.

31 af de 34 kommuner der har udarbejdet fælles procedurer eller retningslinjer, har svaret på hvilke personalet i kommunens dagtilbud skal følge. Svarene fremgår af tabel 17.

Tabel 17
Hvilke procedurer og retningslinjer skal personalet i dagtilbuddene følge? (N = 31)

	Antal kommuner	Procent
Observation af det enkelte barns sprogniveau når det nærmer sig tre år	11	35 %
Faste møder i dagtilbuddet hvor det drøftes om der er børn som bør sprogvurderes	4	13 %
Ansvar placeret hos tovholder i dagtilbuddet	10	32 %
Andet	16	52 %
I alt	41	132 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Ifølge tabellen angiver 11 kommuner (35 %) at personalet i kommunens dagtilbud foretager observationer af det enkelte barns sprogniveau når barnet nærmer sig tre år, mens 10 kommuner (32 %) svarer at ansvaret for at identificere hvilke børn der skal sprogvurderes, er placeret hos en tovholder i dagtilbuddet. Ifølge 4 kommuner (13 %) holdes der møder i de enkelte dagtilbud hvor det drøftes hvilke børn der bør sprogvurderes. Endelig har 16 kommuner (52 %) også etableret andre procedurer og retningslinjer i dagtilbuddene end de nævnte såsom at alle treårige i kommunen enten skal sprogvurderes eller tilbydes en sprogvurdering, eller at kommunens talehørepædagog skal screene de treårige i kommunen.

En række kommuner har prioriteret at gennemføre sprogvurderinger af børn før treårsalderen. Af tabel 18 fremgår det hvor udbredte sprogvurderinger før treårsalderen er i kommunerne.

Tabel 18
Gennemføres der i kommunens daginstitutioner sprogvurderinger af børn før treårsalderen?

	Antal	Procent
Ja, af alle børn før treårsalderen	7	8 %
Ja, af nogle børn før treårsalderen	38	41 %
Nej	47	51 %
I alt	92	100 %

Ifølge tabellen gennemfører næsten halvdelen af kommunernes daginstitutioner sprogvurderinger af enten nogle eller alle børn før treårsalderen. 38 kommuner (41 %) angiver at nogle børn bliver sprogvurderet før treårsalderen, mens 7 kommuner (8 %) gennemfører sprogvurderinger af alle børn før treårsalderen. De resterende 47 kommuner (51 %) gennemførr ikke sprogvurderinger af børn før treårsalderen. Der er sket en lille stigning i antallet af kommuner der gennemfører sprogvurderinger af alle eller nogle børn før treårsalderen (fra 38 kommuner (43 %) i 2009 til 45 kommuner (49 %) i 2010).

I de 45 kommuner hvor der gennemføres sprogvurderinger af enten nogle eller alle børn før treårsalderen, er kommunerne yderligere blevet bedt om at svare på i hvilket omfang den viden der indsamles fra sprogvurderingerne, overleveres til barnets børnehave og anvendes til at bedømme, hvorvidt barnet skal sprogvurderes i treårsalderen. Svarene kan ses i tabel 19.

Tabel 19
Overleveres viden fra sprogvurderinger af børn før treårsalderen til barnets børnehave så denne viden bruges til at tage stilling til hvorvidt børnene skal sprogvurderes i treårsalderen?

	Antal	Procent
Ja, i alle tilfælde	28	62 %
Ja, i nogle tilfælde	16	36 %
Nej	1	2 %
I alt	45	100 %

Som tabellen viser, sker der en overlevering af viden fra sprogvurderinger af børn før treårsalderen til barnets børnehave i stort set alle de kommuner hvor der gennemføres en sprogvurdering af børn før treårsalderen. 28 kommuner (62 %) sikrer en overlevering i alle tilfælde, mens 16 kommuner (36 %) angiver at der i nogle tilfælde sker en overlevering. Én kommune (2 %) svarer at der ikke overleveres viden fra sprogvurderinger af børn før treårsalderen til barnets børnehave.

Kommunerne er blevet spurgt om der foretages en opfølgende sprogvurdering af de børn der på baggrund af en sprogvurdering i treårsalderen har modtaget en sprogindsats. Svarene fremgår af tabel 20.

Tabel 20
Foretages der opfølgende sprogvurdering af de børn der på baggrund af en sprogvurdering i treårsalderen har modtaget en sprogindsats?

	Antal	Procent
Ja, for alle børn som har modtaget en sprogindsats	32	35 %
Ja, for børn som har modtaget en sprogindsats hvor PPR har været involveret	46	51 %
Nej	13	14 %
I alt	91	100 %

I tabellen ses det at der i størstedelen af kommunerne gennemføres en opfølgende sprogvurdering af de børn der tidligere har modtaget en sprogindsats. I 46 kommuner foretages en opfølgende sprogvurdering af de børn som har modtaget en sprogindsats hvor PPR har været involveret, hvilket svarer til 51 % af kommunerne, mens 32 kommuner (35 %) foretager en opfølgende sprogvurdering for alle børn der har modtaget en sprogindsats. De resterende 13 kommuner (14 %) gennemfører ikke en opfølgende sprogvurdering af de børn der på baggrund af en sprogvurdering i treårsalderen har modtaget en sprogindsats.

Kommunernes procedurer for opfølgende sprogindsatser

I spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne blevet bedt om at svare på hvilke procedurer der er etableret i kommunen for at understøtte kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af dagtilbuddenes arbejde med de opfølgende sprogindsatser. Resultatet fremgår af tabel 21.

Tabel 21
Hvilke procedurer er der etableret i kommunen for at understøtte kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af dagtilbuddenes arbejde med de opfølgende sprogindsatser? (N = 93)

	Antal kommuner	Procent
Der afholdes møder med faste intervaller hvor medarbejdere fra forvaltningen/PPR drøfter arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser med medarbejdere fra det enkelte dagtilbud	37	40 %
Dagtilbuddene kan ved behov bede om vejledning fra medarbejdere i forvaltningen/PPR i forhold til arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser	68	73 %
Der er etableret netværk hvor medarbejdere fra kommunens dagtilbud mødes med faste intervaller og drøfter dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende indsatser	15	16 %
Der er etableret netværk hvor medarbejdere fra kommunens dagtilbud og en eller flere medarbejdere fra forvaltningen/PPR mødes med faste intervaller og drøfter dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende indsatser	35	38 %
Forvaltningen/PPR indsamler data om dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser og tilser ved behov at alle relevante børn får en opfølgende sprogindsats	32	34 %
Forvaltningen/PPR har ingen procedurer for kvalitetssikring og kvalitetsudvikling på sprogområdet	10	11 %
Andet	16	17 %
I alt	213	229 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Tabellen viser at den mest udbredte procedure i kommunerne med henblik på at understøtte kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af dagtilbuddenes arbejde er at dagtilbuddene ved behov kan bede om vejledning fra medarbejdere i forvaltningen og PPR, hvilket 68 kommuner (73 %) angiver.

37 kommuner (40 %) svarer at medarbejdere fra forvaltningen og PPR mødes med medarbejdere fra det enkelte dagtilbud med faste intervaller for at drøfte arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser. I et næsten lige så stort antal kommuner (35 kommuner) er der etableret netværk hvor medarbejdere fra kommunens dagtilbud og en eller flere medarbejdere fra forvaltningen og PPR mødes med faste intervaller og drøfter dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser, hvilket svarer til 38 % af kommunerne. 15 kommuner (16 %) har ligeledes etableret netværk blandt medarbejdere fra kommunens dagtilbud som mødes med faste intervaller og drøfter dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser. 32 kommuner (34 %) angiver at forvaltningen og PPR indsamler data om dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser og tilser ved behov at alle relevante børn får en opfølgende sprogindsats. Endelig er der i 10 kommuner ikke etableret procedurer for kvalitetssikring og kvalitetsudvikling på sprogområdet hos forvaltningen og PPR, hvilket svarer til 11 % af kommunerne. 16 kommuner (17 %) angiver at der kan anvendes andre procedurer ud over de nævnte.

Kommunerne er blevet spurgt specifikt om i hvilket omfang PPR og talehørepædagoger foretager yderligere test af barnets sprog inden en opfølgende sprogindsats bliver igangsat. Deres svar fremgår af tabel 22.

Tabel 22
Foretager PPR/talehørepædagoger yderligere test af barnets sprog inden en opfølgende sprogindsats bliver igangsat?

	Antal	Procent
Ja, altid	13	14 %
Ja, i nogle tilfælde	72	79 %
Nej, aldrig	6	7 %
I alt	91	100 %

Som det ses i tabellen, er det sjældent at PPR eller talehørepædagoger ikke foretager yderligere test af barnets sprog inden en opfølgende sprogindsats bliver igangsat, hvilket er tilfældet i 6 kommuner (7 %). 72 kommuner (79 %) angiver at der i nogle tilfælde foretages yderligere test, mens PPR eller talehørepædagoger i 13 kommuner altid gennemfører yderligere test af barnets sprog, hvilket svarer til 14 % af kommunerne.

I spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne blevet stillet en række spørgsmål der omhandler kvalifikationskravene til personer der udfører opfølgende sprogindsatser. Af tabel 23 fremgår det hvilke procedurer kommunerne har udarbejdet for at sikre at det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for de treårige, har særlige kvalifikationer til arbejdet.

Tabel 23
Hvordan sikrer kommunen at det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for de treårige, har særlige kvalifikationer til arbejdet?

	Antal kommuner	Procent
Kommunen sikrer at alt eller størstedelen af det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for de treårige, har særlige kvalifikationer til arbejdet	10	11 %
Kommunen sikrer at enkelte nøglepersoner blandt det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for de treårige, har særlige kvalifikationer til arbejdet	38	41 %
Det enkelte dagtilbud har selv ansvaret for at vurdere behovet for opkvalificering af det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser har særlige kvalifikationer til arbejdet	25	27 %
I kommunen er der ikke overblik over om det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for de treårige, har særlige kvalifikationer til arbejdet	4	4 %
I kommunen bliver alle opfølgende sprogindsatser varetaget af talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen	8	9 %
Andet, skriv hvilket:	8	8 %
I alt	93	100 %

Som det fremgår af tabellen, er den mest udbredte fremgangsmåde i kommunerne at sikre at enkelte nøglepersoner blandt det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser, har særlige kvalifikationer til arbejdet, hvilket 38 kommuner (41 %) angiver. 25 kommuner (27 %) svarer at det enkelte dagtilbud selv har ansvaret for at vurdere behovet for en opkvalificering af det pædagogiske personale i varetagelsen af de opfølgende sprogindsatser. 10 kommuner (11 %) sikrer at alt eller størstedelen af det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser, har særlige kvalifikationer til arbejdet, mens 8 kommuner (9 %) angiver at de opfølgende sprogindsatser varetages af en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra for-

valtningen og PPR. Endelig er der i et mindre antal kommuner (4 kommuner) ikke overblik over om det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser, har særlige kvalifikationer til arbejdet, hvilket svarer til 4 % af kommunerne.

I forlængelse af ændringen af dagtilbudslovens § 11 er kommunerne blevet spurgt om der er foretaget ændringer i kommunens strategi for opkvalificering af det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for treårige. Kommunernes svar kan ses i tabel 24.

Tabel 24
Har kommunens strategi for opkvalificering af det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for de treårige, ændret sig i forlængelse af ændringerne i dagtilbudslovens § 11?

	Antal kommuner	Procent
Ja	28	32 %
Nej	60	68 %
I alt	88	100 %

Tabellen viser at størstedelen af kommunerne ikke har ændret strategien for opkvalificering af det pædagogiske personale der varetager de opfølgende sprogindsatser for treårige, i forlængelse af ændringerne i dagtilbudslovens § 11, hvilket svarer til 68 % af kommunerne. 28 kommuner (32 %) har imidlertid valgt at ændre deres strategi på baggrund af ændringerne i dagtilbudslovens § 11.

Sprogvurderinger af børn uden for dagtilbud

Med ændringen af dagtilbudsloven blev det som tidligere nævnt obligatorisk for kommunerne at sprogvurdere alle treårige børn uden for dagtilbud (daginstitution eller dagpleje). I dette års spørgeskemaundersøgelse har vi derfor valgt også at fokusere på kommunernes håndtering af arbejdet med at sprogvurdere de treårige børn som hverken går i daginstitution eller dagpleje. Af tabel 25 fremgår det hvilken praksis kommunerne har i forhold til sprogvurderinger af treårige uden for dagtilbud.

Tabel 25
Hvilken praksis har kommunen i forhold til sprogvurderinger af treårige uden for dagtilbud?

	Antal kommuner	Procent
Kommunen sprogvurderer samtlige treårige uden for dagtilbud	23	35 %
Kommunen tilbyder en sprogvurdering til samtlige treårige uden for dagtilbud	24	37 %
Kommunen tilbyder en sprogvurdering til samtlige etsprogede treårige uden for dagtilbud, mens samtlige tosprogede treårige uden for dagtilbud sprogvurderes	18	28 %
I alt	65	100 %

Tabellen viser en nogenlunde jævn fordeling af svarene fra de i alt 65 kommuner. 23 kommuner (35 %) har angivet at de sprogvurderer samtlige treårige uden for dagtilbud og dermed lever op til den nuværende dagtilbudslov. 24 kommuner (37 %) har svaret at de tilbyder en sprogvurdering til samtlige treårige uden for dagtilbud, mens 18 kommuner (28 %) har angivet at de tilbyder en sprogvurdering til samtlige etsprogede treårige uden for dagtilbud, mens samtlige tosprogede treårige uden for dagtilbud sprogvurderes. Ud af de 65 kommuner der har svaret på spørgsmålet, lever i alt 42 kommuner (65 %) ikke op til anvisningerne i dagtilbudsloven om at samtlige treårige uden for dagtilbud skal sprogvurderes.

Det er desuden interessant at afdække hvordan kommunerne håndterer forpligtelsen til at sprogvurdere alle børn uden for dagtilbud. Af tabel 26 fremgår det hvem der har ansvar for at sikre at kommunerne sprogvurderer alle treårige uden for dagtilbud.

Tabel 26
Hvem har ansvar for at sikre at kommunen sprogvurderer alle treårige uden for dagtilbud? (N = 91)

	Antal kommuner	Procent
Pladsanvisningen i kommunen/forvaltningen indkalder børnene til sprogvurdering	24	27 %
Sprogkonsulenten på dagtilbudsområdet eller anden person fra forvaltningen indkalder til sprogvurderingen	49	54 %
"Sprogpædagog" (pædagog der i øvrigt varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud) fra daginstitution/dagpleje aflægger besøg i hjemmet og orienterer om sprogvurderingen	6	7 %
I kommunen har vi ikke viden om praksis på dette punkt	9	10 %
Andre	10	11 %
I alt	98	109 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Ifølge tabellen er det i over halvdelen af de kommuner der har svaret på spørgsmålet, en sprogkonsulent på dagtilbudsområdet eller anden person fra forvaltningen som indkalder børn uden for dagtilbud til en sprogvurdering. I alt har 49 kommuner (54 %) angivet denne svarmulighed. Det næstmest hyppige er at pladsanvisningen i kommunen/forvaltningen indkalder børnene til sprogvurdering, hvilket 24 kommuner (27 %) har svaret. I 6 kommuner kan det være en "sprogpædagog" fra daginstitutionen eller dagplejen som aflægger besøg i barnets hjem og orienterer om sprogvurderingen, hvilket svarer til 7 % af kommunerne, mens 9 kommuner (10 %) ikke har viden om hvem der i praksis har ansvar for at sikre at kommunen sprogvurderer alle treårige uden for dagtilbud. Endelig er der 10 kommuner (11 %) som har sat kryds ved svarkategorien "Andre".

For at få et overblik over de typer af fagpersoner der er involveret i arbejdet med sprogvurderinger for de treårige uden for dagtilbud, er kommunerne blevet spurgt om hvilke fagpersoner der udfører sprogvurderinger af de børn der hverken er i dagpleje eller i daginstitution. Tabel 27 viser svarene i forhold til de treårige etsprogede børn uden for dagtilbud.

Tabel 27
Hvilke fagpersoner udfører sprogvurderingerne for de treårige etsprogede børn der hverken er i dagpleje eller daginstitution? (N=94)

	Antal kommuner	Procent
Alle etsprogede børn der hører under dagtilbudslovens § 11, går i dagtilbud	4	4 %
Etsprogede børn der hverken er i dagpleje eller daginstitution, bliver i øjeblikket ikke sprogvurderet	10	11 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund	45	49 %
"Sprogpædagog" (pædagog der i øvrigt varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud)	7	8 %
Pædagog fra daginstitution i kommunen	12	13 %
Dagplejepædagog	6	7 %
Sundhedsplejerske	2	2 %
Andre	10	11 %
I alt	96	104 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Tabellen viser at næsten halvdelen af kommunerne lader en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund gennemføre sprogvurderingen

af de treårige børn uden for dagtilbud, hvilket svarer til 49 % af kommunerne. 12 kommuner (13 %) angiver at det kan være en pædagog fra en daginstitution i kommunen der gennemfører sprogvurderingen af denne gruppe treårige, mens 7 kommuner (8 %) angiver at det kan være en "sprogpædagog" (pædagog der i øvrigt varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud). 6 kommuner (7 %) anvender en dagplejepædagog, og 2 kommuner (2 %) svarer at det også kan være en sundhedsplejerske der gennemfører sprogvurderingen. Endelig svarer 4 kommuner (4 %) at alle etsprogede børn der hører under dagtilbudslovens § 11, går i dagtilbud i kommunen. 10 kommuner (11 %) angiver at de etsprogede børn uden for dagtilbud i øjeblikket ikke har mulighed for at blive sprogvurderet, hvilket betyder at disse kommuner ikke handler i forlængelse af lovens intentioner om at alle treårige uden for dagtilbud skal sprogvurderes.

Tabel 28 viser hvilke fagpersoner der udfører sprogvurderinger af de tosprogede børn der hverken er i dagpleje eller i daginstitution.

Tabel 28
Hvilke fagpersoner udfører sprogvurderingerne for de treårige tosprogede børn der hverken er i dagpleje eller daginstitution? (N = 94)

	Antal kommuner	Procent
Alle tosprogede børn der hører under dagtilbudslovens § 11, går i daginstitution	4	4 %
Tosprogede børn der hverken er i dagpleje eller daginstitution, bliver i øjeblikket ikke sprogvurderet	6	7 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund med særligt fokus på tosprogede børn	37	40 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en almen sprogfaglig baggrund	19	20 %
"Sprogpædagog" (pædagog der i øvrigt varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud)	27	29 %
Dagplejepædagog	1	1 %
Dagplejepædagog med en særlig viden om tosprogede børn	1	1 %
Sundhedsplejerske	1	1 %
Pædagog fra daginstitution i kommunen	3	3 %
Andre	6	7 %
I alt	105	113 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Tabellen viser at 37 kommuner (40 %) angiver at det er en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund med særligt fokus på tosprogede børn som gennemfører sprogvurderingen af tosprogede børn uden for dagtilbud. I 27 kommuner kan det være en "sprogpædagog" som udfører sprogvurderingen af de tosprogede børn uden for dagtilbud, hvilket svarer til 29 % af kommunerne, mens 19 kommuner (20 %) angiver at det kan være en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en almen sprogfaglig baggrund. 3 kommuner (3 %) svarer at det kan være en pædagog fra en daginstitution i kommunen der gennemfører sprogvurderingen, mens det i en enkelt kommune kan være en dagplejepædagog, i en anden kommune en dagplejepædagog med særlig viden om tosprogede børn og i en tredje en dagplejer som gennemfører sprogvurderingen af de treårige tosprogede børn uden for dagtilbud. 4 kommuner (4 %) svarer at alle tosprogede børn der hører under dagtilbudslovens § 11, går i dagtilbud i kommunen, mens 6 kommuner (7 %) ikke til fulde lever op til lovens forskrifter, idet de tosprogede børn uden for dagtilbud i øjeblikket ikke har mulighed for at blive sprogvurderet.

I spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne desuden blevet stillet en række spørgsmål om opfølgende sprogindsatser for børn uden for dagtilbud der iværksættes på baggrund af sprogvurde-

ringerne. Tabel 29 viser hvilke faggrupper eller instanser i kommunen der er involveret i den opfølgende sprogindsats for de etsprogede børn som hverken er i daginstitution eller dagpleje, og som vurderes at have behov for en opfølgende sprogindsats.

Tabel 29
Hvilke faggrupper/instanser i kommunen er involveret i den opfølgende sprogindsats for de etsprogede børn som hverken er i daginstitution eller dagpleje, og som på baggrund af en sprogvurdering i treårsalderen vurderes at have behov for en opfølgende sprogindsats? (N = 87)

	Antal kommuner	Procent
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund	64	78 %
Øvrige fagpersoner tilknyttet PPR	8	10 %
"Sprogpædagog" (pædagog der i øvrigt varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud)	13	16 %
Pædagog fra daginstitution i kommunen	8	10 %
Dagplejer	3	4 %
Dagplejepædagog	7	9 %
Sundhedsplejerske	6	7 %
Andre	6	7 %
I alt	115	140 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Af tabellen fremgår at det i langt de fleste kommuner (78 %) er en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund der bliver involveret i den opfølgende sprogindsats for etsprogede børn uden for dagtilbud som ifølge en sprogvurdering har behov for en sprogindsats. 13 kommuner (16 %) angiver at det kan være en "sprogpædagog" der varetager sprogindsatsen for denne gruppe etsprogede børn, mens den ifølge 8 kommuner (10 %) kan blive varetaget af enten øvrige fagpersoner tilknyttet PPR eller en pædagog fra en daginstitution i kommunen. I lidt færre kommuner (7 kommuner) kan det være en dagplejepædagog der gennemfører sprogindsatsen for etsprogede børn der hverken går i daginstitution eller dagpleje, hvilket svarer til 9 % af kommunerne, og 6 kommuner (7 %) angiver at det kan være en sundhedsplejerske. 3 kommuner (4 %) svarer at de også kan gøre brug af en dagplejer i den opfølgende sprogindsats for de etsprogede treårige børn uden for dagtilbud.

Kommunerne er også blevet spurgt om hvilke faggrupper eller instanser i kommunen der varetager den opfølgende sprogindsats for de tosprogede treårige uden for dagtilbud som vurderes at have behov for en opfølgende sprogindsats, og her tegner der sig et mere broget billede, hvilket fremgår af tabel 30.

Tabel 30
Hvilke faggrupper/instanser i kommunen er involveret i den opfølgende sprogindsats for de tosprogede børn som hverken er i daginstitution eller dagpleje, og som på baggrund af en sprogvurdering i treårsalderen vurderes at have behov for en opfølgende sprogindsats? (N = 86)

	Antal kommuner	Procent
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund med særligt fokus på tosprogede børn	44	52 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en almen sprogfaglig baggrund	29	35 %
Øvrige fagpersoner tilknyttet PPR	6	7 %
"Sprogpædagog" (pædagog der i øvrigt varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud)	33	39 %

Fortsættes næste side…

...fortsat fra forrige side

	Antal kommuner	Procent
Dagplejer	3	4 %
Dagplejepædagog	2	2 %
Sundhedsplejerske	5	6 %
Pædagog fra daginstitution i kommunen	3	4 %
Andre	11	13 %
I alt	136	162 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Tabellen viser at der inden for kommunerne er stor variation i forhold til hvilke faggrupper eller instanser der varetager den opfølgende sprogindsats for de tosprogede børn uden for dagtilbud. 44 kommuner (52 %) angiver at en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund kan blive involveret, mens det i 33 kommuner også kan være en "sprogpædagog" der varetager sprogindsatsen, hvilket svarer til 39 % af kommunerne. Ifølge 29 kommuner (35 %) kan en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en almen sprogfaglig baggrund gennemføre sprogindsatsen, og 6 kommuner (7 %) angiver at øvrige fagpersoner tilknyttet PPR kan udføre arbejdet. I 5 kommuner kan opgaven varetages af en sundhedsplejerske, hvilket svarer til 6 % af kommunerne, mens 3 kommuner (4 %) svarer at det kan være enten en pædagog fra en daginstitution eller en dagplejer der involveres i arbejdet med sprogindsatsen. Endelig kan det i 2 kommuner (2 %) være en dagplejepædagog som har ansvaret for at varetage den opfølgende sprogindsatser for de tosprogede treårige børn uden for dagtilbud der på baggrund af en sprogvurdering vurderes at have behov for en opfølgende sprogindsats.

Sprogvurderinger for tosprogede børn i dagtilbud

I spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne blevet spurgt specifikt om hvilke fagpersoner der gennemfører sprogvurderinger af tosprogede treårige børn i dagtilbud. Tabel 31 viser hvilke fagpersoner der gennemfører sprogvurderinger af de tosprogede treårige der er i daginstitution.

Tabel 31
Hvilke fagpersoner udfører sprogvurderinger af de tosprogede treårige der er i daginstitution? (N = 93)

	Antal kommuner	Procent
Vi har ingen tosprogede børn i sprogvurderingsalderen (treårige) i kommunens daginstitutioner	1	1 %
Vi har tosprogede børn i sprogvurderingsalderen (treårige) i kommunens daginstitutioner, men de tilbydes i øjeblikket ikke en sprogvurdering	1	1 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund med særligt fokus på tosprogede børn	26	28 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en almen sprogfaglig baggrund	16	17 %
Sprogressourcepædagog (pædagog i dagtilbud som er udvalgt til at have et særligt ansvar for institutionens opgaver vedr. sprogvurderinger og/eller opfølgende sprogindsatser og som har modtaget har modtaget kompetenceudvikling vedr. børns sproglige udvikling og sprogarbejde)	38	41 %
Ekstern "sprogpædagog" (ekstern pædagog der varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud)	18	19 %
Barnets stuepædagog(er)	23	25 %
Pædagog med særlig kompetence inden for sprogarbejdet med tosprogede børn	22	24 %

Fortsættes næste side…

…fortsat fra forrige side

	Antal kommuner	Procent
Andre	1	1 %
I alt	146	157 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Tabellen viser at der inden for kommunerne er en vis variation i forhold til hvilke fagpersoner der udfører sprogvurderinger af de tosprogede treårige i daginstitution. Den mest fremherskende procedure i kommunerne er imidlertid at sprogvurderinger af de tosprogede treårige i daginstitution kan udføres af en sprogressourcepædagog, hvilket er tilfældet i 38 kommuner (41 %).

I over en fjerdedel af kommunerne kan sprogvurderingen udføres af en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen og PPR med en sprogfaglig baggrund med særligt fokus på tosprogede børn, hvilket er tilfældet i 26 kommuner (28 %). 23 kommuner (25 %) svarer at sprogvurderinger kan udføres af barnets stuepædagog, mens 22 kommuner (24 %) angiver at det kan være en pædagog med særlig kompetence inden for sprogarbejdet med tosprogede børn der gennemfører sprogvurderingerne. I 18 kommuner kan sprogvurderinger af de tosprogede treårige i daginstitution gennemføres af en ekstern sprogpædagog, hvilket svarer til 19 % af kommunerne. Endelig svarer 16 kommuner (17 %) at det kan være en talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen og PPR med en almen sprogfaglig baggrund der udfører sprogvurderingerne. I en enkelt kommune er det ikke muligt at tilbyde en sprogvurdering til tosprogede treårige i kommunens daginstitutioner, og kommunen lever derfor ikke op til dagtilbudslovens § 11 der foreskriver at alle børn i sprogvurderingsalderen skal tilbydes en sprogvurdering hvis der er en formodning om at de har behov for en opfølgende sprogindsats.

Af tabel 32 fremgår det hvilke fagpersoner der udfører sprogvurderinger af treårige tosprogede børn i dagpleje.

Tabel 32
Hvilke fagpersoner udfører sprogvurderingerne for de tosprogede treårige der er i dagpleje? (N = 94)

	Antal kommuner	Procent
Vi har ingen tosprogede børn i sprogvurderingsalderen (treårige) i kommunens dagpleje	40	43 %
Vi har tosprogede børn i sprogvurderingsalderen (treårige) i kommunens dagpleje, men de tilbydes i øjeblikket ikke en sprogvurdering	5	5 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en sprogfaglig baggrund med særligt fokus på tosprogede børn	16	17 %
Talehørepædagog, konsulent eller anden person fra forvaltningen/PPR med en almen sprogfaglig baggrund	13	14 %
Ekstern "sprogpædagog" (ekstern pædagog der varetager opgaver vedr. sprogvurdering og opfølgende indsatser på tværs af forskellige dagtilbud)	10	11 %
Dagplejer	4	4 %
Dagplejepædagog	14	15 %
Dagplejepædagog med en særlig viden om tosprogede børn	3	3 %
Andre	6	6 %
I alt	111	118 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Dermed summerer procenterne op til mere end 100 %.

Som det fremgår af tabellen, har 40 kommuner (43 %) ikke tosprogede børn i sprogvurderingsalderen i kommunens dagpleje. I de resterende kommuner er det en række forskellige fagpersoner der kan udføre sprogvurderingerne for de tosprogede treårige i dagpleje. 16 kommuner (17 %) svarer at det kan være en talehørepædagog eller en anden person fra forvaltningen og PPR

med særligt fokus på tosprogede børn der gennemfører sprogvurderingerne, mens det ifølge 14 kommuner (15 %) kan være en dagplejepædagog. I 13 kommuner kan det være en talehørepædagog eller en anden person fra forvaltningen og PPR med en almen sprogfaglig baggrund, hvilket svarer til 14 % af kommunerne. 10 kommuner (11 %) kan anvende en ekstern sprogpædagog til at udfører sprogvurderinger af de tosprogede treårige i dagpleje. 4 kommuner (4 %) angiver at det kan være en dagplejer der udfører sprogvurderingerne, mens 3 kommuner (3 %) svarer at det kan være en dagplejepædagog med en særlig viden om tosprogede børn.

Det er værd at bemærke at det i 5 kommuner ikke er muligt at tilbyde de tosprogede børn i sprogvurderingsalderen i kommunens dagpleje en sprogvurdering, hvilket svarer til 5 % af kommunerne. Disse kommuner handler dermed ikke i forlængelse af intentionerne i dagtilbudslovens § 11 om at alle børn i sprogvurderingsalderen der formodes at have et behov for en sprogindsats, skal tilbydes en sprogvurdering.

For at få et indblik i hvor de tosprogede børn som er vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats, modtager disse sprogindsatser, er kommunerne blevet spurgt om hvor den opfølgende sprogindsats for de tosprogede varetages. Svarene fremgår af tabel 33.

Tabel 33
Hvor bliver den opfølgende sprogindsats for tosprogede børn som er vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats, varetaget? (N = 91)

	Antal kommuner	Procent
Tosprogede der er indskrevet i dagtilbud, modtager en opfølgende sprogindsats i deres eget dagtilbud	74	81 %
Tosprogede der er indskrevet i dagtilbud, modtager opfølgende sprogindsats i et særligt regi (fx PPR, tosprogscenter, andet dagtilbud e.l.)	5	5 %
Tosprogede der er indskrevet i dagtilbud, kan modtage en opfølgende sprogindsats både i deres eget dagtilbud og i et særligt regi (fx PPR, tosprogscenter, andet dagtilbud e.l.)	25	28 %
Tosprogede der ikke er i dagtilbud, deltager i aktiviteter i et dagtilbud 15 timer ugentligt	24	26 %
Tosprogede der ikke er i dagtilbud, modtager opfølgning i særligt regi 15 timer ugentligt (fx PPR, tosprogscenter, andet dagtilbud e.l.)	26	29 %
Vi har ingen tosprogede børn i sprogvurderingsalderen (treårige) i kommunen	2	2 %
Andet	7	8 %
I alt	163	179 %

Note: Kommunerne kan sætte flere kryds. Derfor summerer procenterne op til mere end 100 %.

Som det fremgår af tabellen, er det tydeligt at den opfølgende sprogindsats for tosprogede børn der er indskrevet i dagtilbud, oftest varetages i barnets eget dagtilbud, hvilket 74 kommuner (81 %) angiver. I 25 kommuner har tosprogede der er indskrevet i dagtilbud, mulighed for at modtage en opfølgende sprogindsats i deres eget dagtilbud såvel som i et særligt regi, hvilket svarer til 28 % af kommunerne, mens kun 5 kommuner (5 %) angiver at den opfølgende sprogindsats varetages i et særligt regi såsom PPR eller i et andet dagtilbud.

For de tosprogede børn som er vurderet til at have behov for en opfølgende sprogindsats, men som ikke er indskrevet i dagtilbud, kan disse børn ifølge 26 kommuner (29 %) modtage en opfølgning i et særligt regi såsom PPR eller i et tosprogscenter 15 timer ugentligt, mens de i 24 kommuner kan deltage i aktiviteter i et dagtilbud 15 timer ugentligt, hvilket svarer til 26 % af kommunerne.

Metodebeskrivelse

Spørgeskemaundersøgelse

Datagrundlaget for undersøgelsen er en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse gennemført af EVA i januar og februar 2011 blandt alle 98 kommuner i Danmark. Kommunerne er indledningsvis blevet kontaktet telefonisk for at den person der var bedst kvalificeret til at besvare spørgeskemaet, kunne identificeres. Personen har i de fleste tilfælde selv bekræftet at denne er bedst kvalificeret til at besvare spørgeskemaet. Ved samme lejlighed er personen blevet informeret om spørgeskemaundersøgelsens formål og videre forløb. På den måde har det været muligt at sende spørgeskemaet direkte til den relevante person som i langt de fleste tilfælde har været en talehørepædagog eller en pædagogisk konsulent i PPR. I enkelte tilfælde har ledere af daginstitutionsområdet i forvaltningen e.l. besvaret spørgeskemaet.

Spørgeskemaet er inden udsendelse blevet pilottestet af fem respondenter, og efter pilottesten er det færdige spørgeskema blevet sendt til de kontaktede respondenter som et link via e-mail. EVA har gennemført en rykkerunde via e-mail, og efterfølgende har vi per telefon kontaktet de få kommuner der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet.

Der er indkommet besvarelser fra 94 ud af i alt 98 kommuner. Det giver en svarprocent på 96, hvilket vurderes som yderst tilfredsstillende.

Hvor det er relevant, sammenholder rapporten data fra dette års spørgeskemaundersøgelse med data fra en lignende spørgeskemaundersøgelse som EVA gennemførte i oktober og november 2009 (*Sprogvurderinger på dagtilbudsområdet og børnenes resultater*, 2010).

Registerundersøgelse

I registerundersøgelsen har EVA anvendt data fra Sprogvurdering.dk dels om resultaterne af de sprogvurderinger af treårige børn der er gennemført ved hjælp af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, dels om antallet af børn der ikke har gennemført en sprogvurdering samt årsager hertil.

Sprogvurdering.dk er et internetbaseret managementsystem som administrerer de sprogvurderinger der er gennemført med *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. Systemet er udviklet i samarbejde mellem Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet. De kommuner der anvender systemet, kan importere data fra pladsanvisningen og folkeregisteret til Sprogvurdering.dk, og systemet kan herefter sikre at alle daginstitutioner bliver informeret om hvilke børn der evt. skal sprogvurderes hvornår. Systemet giver adgang til at forældre kan udfylde forældredelen af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* elektronisk, og når pædagogen har indtastet pædagogdelen, beregnes resultatet af sprogvurderingen automatisk. Sprogvurdering.dk fungerer derefter som arkiv for dagtilbuddene og kommunen der kan se resultaterne af de gennemførte sprogvurderinger og diverse statistikker.

Data som registerundersøgelsen baserer sig på

I registerundersøgelsen indgår der udelukkende data fra kommuner som gennemgående anvender *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, og som registrerer resultatet af sprogvurderingerne og andre data elektronisk på Sprogvurdering.dk. Begrundelsen for udelukkende at anvende data fra denne type kommuner er at det i praksis er umuligt at tilvejebringe andre kommuners sprogvurderingsresultater på tilfredsstillende vis hvis de ikke registrerer resultaterne på Sprogvurdering.dk. I alt har 33 kommuner bidraget med data til registerundersøgelsen.

De data der anvendes i registerundersøgelsen, omhandler udelukkende etsprogede børn i dagtilbud. Data om tosprogede børn og børn uden for dagtilbud indgår ikke i registerundersøgelsen. Dette skyldes at der er relativt få kommuner som anvender tosprogsmodulet der er tilknyttet *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, ligesom der er relativt få kommuner som i forbindelse med en sprogvurdering anvender *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* til børn uden for dagtilbud.

For at kunne måle effekten af ændringen af dagtilbudslovens § 11 har vi i forbindelse med registerundersøgelsen foretaget to separate datatræk fra Sprogvurdering.dk inden for to afgrænsede perioder. Første periode løber fra 12. juni 2009 til 20. marts 2010 og ligger forud for ændringen af dagtilbudsloven. Her indgår data om i alt 6.231 børn i sprogvurderingsalderen. Anden periode er efter ændringen af dagtilbudsloven, dvs. fra 12. juni 2010 til 20. marts 2011, og her indgår data om i alt 6.242 børn i sprogvurderingsalderen. I undersøgelsen har vi prioriteret udelukkende at inddrage data om børn hvor sprogvurderingsalderen (dvs. fra to år og ti måneder til tre år og fire måneder) falder inden for perioderne. Børn hvis sprogvurderingsalder kun delvist falder inden for de to perioder, er blevet frasorteret og indgår ikke i registerundersøgelsen.

De 33 kommuner der indgår i registerundersøgelsen, er blevet opdelt i to grupper (kommunetyper) afhængig af deres sprogvurderingspraksis. På den måde har vi haft mulighed for at undersøge effekten af ændringen af dagtilbudslovens § 11 afhængig af den praksis kommunerne har valgt mht. sprogvurderinger af treårige børn.

De to kommunetyper der anvendes i registerundersøgelsen, kaldes i rapporten for *kommunetype 1* og *kommunetype 2*:

- Kommunetype 1 omfatter de 16 kommuner som har angivet at de før ændringen af dagtilbudslovens § 11 tilbød sprogvurderinger til alle børn, men efter lovændringen følger anvisningerne i den nye lov om udelukkende at gennemføre sprogvurderinger hvis der er en formodning om at det treårige barn har behov for en opfølgende sprogindsats.

- Kommunetype 2 omfatter de 17 kommuner som har angivet at de både før og efter lovændringen har tilbudt sprogvurdering til samtlige børn i treårsalderen.

Både for kommunetype 1 og kommunetype 2 har vi foretaget særskilte datatræk fordelt på hver af de to førnævnte perioder.

Det skal bemærkes at kommuner der har angivet at de ikke sprogvurderer treårige børn som de allerede har til hensigt at give en opfølgende sprogindsats, er blevet frasorteret i registerundersøgelsen. Det skyldes at data der kan trækkes fra Sprogvurdering.dk om disse kommuner, netop pga. kommunernes sprogvurderingspraksis vil være mangelfulde i forhold til at kunne vise hvordan børnene reelt fordeler sig på de tre resultat- og opfølgningskategorier som anvendes i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

Børnegrundlaget i de to perioder for datatrækket
For at kunne måle effekten af ændringen af dagtilbudslovens § 11 på baggrund af en før- og eftermåling i forhold til lovændringen (periode 1 og periode 2), er det afgørende at børnegrundlaget i de to perioder er sammenligneligt og generelt ikke afviger fra hinanden. Tabel 34 viser en karakteristik af de to grupper af børn som indgår i datatrækket for kommunetype 1 i hhv. periode 1 og periode 2 fordelt i forhold til om barnets mor eller far modtager offentlig ydelse, og hvad morens højeste fuldførte uddannelse[12] er.

[12] *Data om offentlig ydelse og uddannelsesniveau er for alle relevante tabeller hentet fra Danmarks Statistik.*

Tabel 34
Kommunetype 1[13]

	Stikprøve (periode 1: N = 3.308; N = 3.277)	Stikprøve (periode 2: N = 3.305; N = 3.289)
	Procent	Procent
Moren eller faren modtager offentlig ydelse		
Nej	83 %	80 %
Ja	17 %	20 %
Morens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskole	7 %	6 %
Gymnasial uddannelse	3 %	2 %
Erhvervsuddannelse	32 %	31 %
Kort videregående uddannelse	9 %	9 %
Mellemlang videregående uddannelse	29 %	32 %
Lang videregående uddannelse	21 %	20 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Tabellen viser at der i kommunetype 1 ikke er markant forskel på børnegrundlaget i hhv. periode 1 og periode 2 når det handler om hvorvidt børnenes mor eller far modtager offentlig ydelse. Samlet set er der i periode 1 en svag overrepræsentation (3 %) af børn hvor enten moren eller faren modtager offentlig ydelse, sammenlignet med periode 2. Når der fokuseres på morens højeste fuldførte uddannelse i kommunetype 1, viser tabellen at den største forskel mellem perioderne er 2 % (gymnasial uddannelse), mens der for de resterende uddannelser allerhøjst er en variation på 1 %. Samlet set kan det konkluderes at børnegrundlaget i hhv. periode 1 og periode 2 i kommunetype 1 vurderes at være sammenligneligt.

Tabel 35 viser en karakteristik af de to grupper af børn som indgår i datatrækket for kommunetype 2 i hhv. periode 1 og periode 2 fordelt i forhold til om barnets mor eller far modtager offentlig ydelse, og hvad morens højeste fuldførte uddannelse er.

Tabel 35
Kommunetype 2

	Stikprøve (periode 1: N = 3.651; n = 3.620)	Stikprøve (periode 2: N = 3.651; n = 3.620)
	Procent	Procent
Moren eller faren modtager offentlig ydelse		
Nej	79 %	76 %
Ja	21 %	24 %
Morens højeste fuldførte uddannelse		
Grundskole	9 %	8 %
Gymnasial uddannelse	4 %	2 %
Erhvervsuddannelse	34 %	35 %
Kort videregående uddannelse	8 %	8 %
Mellemlang videregående uddannelse	29 %	30 %
Lang videregående uddannelse	16 %	16 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

I forhold til kommunetype 2 tegner der sig overordnet set det samme billede som for kommunetype 1 når det handler om et sammenligneligt børnegrundlag i hhv. periode 1 og periode 2. I kommunetype 2 ses det at der er 3 % flere børn hvor enten moren eller faren modtager offentlig ydelse, i periode 1 sammenlignet med periode 2. Tabellen viser at den største forskel mellem morens højeste fuldførte uddannelse i periode 1 og i periode 2 vedrører de mellemlange videregående uddannelser som er på 3 %. For de resterende uddannelseskategorier er den største variation mellem morens højeste uddannelse fra periode 1 til periode 2 på 1 %. Samlet set betyder det at vi også i forhold til kommunetype 2 vurderer at børnegrundlaget i hhv. periode 1 og periode 2 er sammenligneligt.

[13] I tabellen indgår både tosprogede børn og børn uden for dagtilbud, da det skønnes at give en mere præcis sammenligning af de to børnegrundlag. Det metodiske hensyn er at en estimering af antal etsprogede er behæftet med for stor usikkerhed. Dette gælder også for tabel 35, 36 og 37 (jf. følgende tabeller).

Registerundersøgelsens børnegrundlag i forhold til børnegrundlaget i andre kommuner
Rapporten fokuserer på om kommunerne er i stand til at identificere den andel af børn der skal modtage enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats, og om andelen stemmer overens med fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. For at kunne analysere dette er det vigtigt at undersøge om de 33 kommuner der indgår i registerundersøgelsen som kommunetype 1 og 2, har et børnegrundlag som er repræsentativt i forhold til de kommuner som ikke indgår i registerundersøgelsen. Dette gælder både i forhold til datatrækket for periode 1 og periode 2 og for kommunetype 1 og kommunetype 2.

Data om kommunetype 1 i tabel 36 og kommunetype 2 i tabel 37 viser hvordan registerundersøgelsens børnegrundlag i hhv. periode 1 og periode 2 fordeler sig i forhold til om barnets mor eller far modtager offentlig ydelse, og hvad morens højeste fuldførte uddannelse er, sammenlignet med børnegrundlaget i andre kommuner.

Tabel 36
Kommunetype 1

	Øvrige kommuner[14] (periode 1: N = 16.558; N = 15.804)	Stikprøve (periode 1: N = 3.308; N = 3.277)	Øvrige kommuner (periode 2: N = 16.558; N = 16.362)	Stikprøve (periode 2: N = 3.305; N = 3.289)
	Procent	Procent	Procent	Procent
Moren eller faren modtager offentlig ydelse				
Nej	79 %	83 %	76 %	80 %
Ja	21 %	17 %	24 %	20 %
Morens højeste fuldførte uddannelse				
Grundskole	7 %	7 %	7 %	6 %
Gymnasial uddannelse	3 %	3 %	3 %	2 %
Erhvervsuddannelse	30 %	32 %	30 %	31 %
Kort videregående uddannelse	8 %	9 %	8 %	9 %
Mellemlang videregående uddannelse	28 %	29 %	28 %	32 %
Lang videregående uddannelse	23 %	21 %	24 %	20 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

Tabel 37
Kommunetype 2

	Øvrige kommuner[15] (periode 1: N = 16.006; N = 15.804)	Stikprøve (periode 1: N = 3.651; N = 3.620)	Øvrige kommuner (periode 2: N = 16.558; N = 16.362)	Stikprøve (periode 2: N = 3.651; N = 3.620)
	Procent	Procent	Procent	Procent
Moren eller faren modtager offentlig ydelse				
Nej	79 %	79 %	76 %	76 %
Ja	21 %	21 %	24 %	24 %
Morens højeste fuldførte uddannelse				
Grundskole	7 %	9 %	7 %	8 %
Gymnasial uddannelse	3 %	4 %	3 %	2 %
Erhvervsuddannelse	30 %	34 %	30 %	35 %
Kort videregående uddannelse	8 %	8 %	8 %	8 %
Mellemlang videregående uddannelse	28 %	29 %	28 %	30 %
Lang videregående uddannelse	23 %	16 %	24 %	16 %

Kilde: Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet

[14] *Øvrige kommuner er kommuner der ikke indgår i kommunetype 1 eller kommunetype 2.*

[15] *Øvrige kommuner er kommuner der ikke indgår i kommunetype 1 eller kommunetype 2.*

Samlet set viser tabel 36 og 37 en meget svag tendens til at registerundersøgelsens børnegrundlag (i både kommunetype 1 og kommunetype 2) omfatter børn af mødre med en lidt lavere uddannelse end børnegrundlaget i de kommuner som ikke indgår i registerundersøgelsen. Desuden kan det nævnes at registerundersøgelsens børnegrundlag i kommunetype 2 både i periode 1 og i periode 2 omfatter en minimalt større andel af børn hvor enten moren eller faren modtager offentlig ydelse, sammenlignet med de kommuner som ikke indgår i registerundersøgelsen.

Fra EVA's tidligere registerundersøgelse (*Sprogvurderinger på dagtilbudsområdet og børnenes resultater*, 2010) ved vi at jo højere uddannelsesniveau og bedre arbejdsmarkedstilknytning forældrene har, desto mindre er sandsynligheden for at barnet bliver vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig indsats. Det betyder at data der indgår i dette års registerundersøgelse (pga. forskelle i forhold til morens uddannelsesbaggrund og i forhold til om moren eller faren modtager offentlig ydelse), bør omfatte en lidt større andel af børn med behov for enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats end hvad der ville forventes hvis alle kommuner havde indgået i registerundersøgelsen.

På baggrund af ovenstående tabeller betyder det at det ikke kan forventes at andelen af børn med behov for enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats i de kommuner som indgår i registerundersøgelsen, ville være mindre end hvad fordelingsnormen i *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* foreskriver – snarere tværtimod. Hvis det rent hypotetisk var muligt at inddrage alle relevante data om resultaterne af sprogvurderingerne og om antallet af børn der ikke har gennemført en sprogvurdering (herunder børn i de kommuner som ikke registrerer deres resultater på Sprogvurdering.dk), ville andelen af børn som vurderes til at have behov for enten en fokuseret eller en særlig sprogindsats være mindre end hvad registerundersøgelsen i år viser.

Fortolkning af data

Som tidligere beskrevet indgår der udelukkende data om etsprogede treårige børn i dagtilbud i dette års registerundersøgelse. Dette skyldes at der er relativt få kommuner som anvender tosprogsmodulet der er tilknyttet *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, ligesom der er relativt få kommuner som i forbindelse med en sprogvurdering anvender *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* til treårige børn uden for dagtilbud.

Mht. børn som ikke gennemfører en sprogvurdering (dvs. kategorien "Har ikke gennemført en sprogvurdering" i tabellerne), er børn uden for dagtilbud blevet frasorteret i registerundersøgelsen. De tilgængelige data giver dog ikke på tilfredsstillende vis mulighed for at få indblik i hvor stor en andel af de børn som ikke har gennemført en sprogvurdering, der er tosprogede. Derfor har vi i registerundersøgelsen anvendt et estimat som angiver hvor mange børn i denne gruppe der kan forventes at være tosprogede. Efterfølgende har vi udelukket dette antal af tosprogede fra vores tabeller i rapporten så de udelukkende vedrører etsprogede børn.

Estimatet er gennemført via en multivariat logistisk regressionsanalyse og bygger på den antagelse at det er muligt at bestemme det enkelte barns status som tosproget på baggrund af en række baggrundsvariable. Alle baggrundsvariable beror på data fra Danmarks Statistik. De baggrundsvariable der er anvendt til at estimere antallet af tosprogede inden for gruppen af børn der ikke har gennemført en sprogvurdering, er:

- Barnets, morens og farens immigrationsstatus (dansk eller vestlig/ikke vestlig indvandrer/efterkommer)
- Barnets alder og køn
- Forældrenes højeste uddannelse
- Forældrenes modtagelse af offentlig ydelse
- Kommunegruppe og periode.

For yderligere detaljer om konstruktionen af estimatet og generelt om den metodiske fremgangsmåde i forbindelse med registerundersøgelsen henvises til EVA, samt Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet.